

Član 68.
(Prestanak važenja Zakona)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o izvršenju sankcija u Zeničko-dobojskom kantonu („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj:16/00, 6/01 i 15/03).

Član 69.
(Stupanje na snagu Zakona)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“.

Broj: 01-02-8662/09

PREDSJEDAVALAČ

Datum, 01.04.2009. godine

Zenica

Sejad Zaimović, s.r.

79.

Na osnovu člana 37. stav 1. tačka f. Ustava Zeničko-dobojskog kantona, Skupština Zeničko-dobojskog kantona, na 28. sjednici, održanoj 31.03.2009. godine, donosi:

ZAKON
O VISOKOM OBRAZOVANJU

DIO PRVI - UVODNE ODREDBE

Član 1.
(Predmet zakona)

Ovim zakonom uređuju se sistem, uvjeti i način obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, finansiranje, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje ove djelatnosti na području Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Kanton).

Član 2.
(Djelatnost visokog obrazovanja)

Djelatnost visokog obrazovanja je od posebnog društvenog interesa za Kanton i dio je međunarodnog, a posebno evropskog obrazovnog, naučnog, odnosno umjetničkog prostora.

POGLAVLJE I. CILJEVI I PRINCIPI VISOKOG OBRAZOVANJA

Odjeljak A. Osnovni ciljevi i principi

Član 3.
(Osnovni ciljevi visokog obrazovanja)

Osnovni ciljevi visokog obrazovanja su:

- a) ustanovljavati, razvijati, štiti i prenositi znanje i sposobnosti putem nastave i naučnoistraživačkog rada, i time doprinosti razvoju sposobnosti pojedinca i društva;
- b) pružiti mogućnost građanima da, u skladu s propisima, pod jednakim uvjetima uživaju korist visokog obrazovanja cijeli život;
- c) razvoj nauke i unapređivanje umjetničkog stvaralaštva.

Član 4.
(Strategija programa razvoja)

- (1) Razvoj djelatnosti visokog obrazovanja na području Kantona utvrđuje se Strategijom razvoja visokog obrazovanja, koju donosi Skupština Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Skupština Kantona), na prijedlog Vlade Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Vlada Kantona).
- (2) Strategijom razvoja visokog obrazovanja utvrđuju se strateški interesi i potrebe Kantona u oblasti visokog obrazovanja, mjere za obezbjeđenje razvoja i unapređenja kvaliteta visokog obrazovanja, finansiranje, kao i druga pitanja od značaja za razvoj visokoškolske djelatnosti na području Kantona.

Član 5.
(Principi visokog obrazovanja)

Djelatnost visokog obrazovanja se temelji na sljedećim principima:

- a) akademskim slobodama, akademskoj samoupravi i autonomiji visokoškolske ustanove;
- b) jedinstvu nastave i naučnoistraživačkog, odnosno umjetničkog rada;
- c) otvorenosti visokoškolske ustanove prema javnosti, građanima i lokalnoj zajednici;
- d) uvažavanju evropskih humanističkih i demokratskih vrijednosti, te usklađivanju s evropskim sistemom visokog obrazovanja;
- e) poštivanju ljudskih prava i građanskih sloboda, uključujući zabranu svih oblika diskriminacije;
- f) interakciji sa društvenom zajednicom i obavezi visokoškolske ustanove da razvija društvenu odgovornost studenata i drugih članova akademske zajednice;
- g) učešću studenata u upravljanju i odlučivanju, posebno u vezi sa pitanjima koja su od značaja za kvalitet nastave;
- h) ravnopravnosti visokoškolskih ustanova bez obzira na oblik vlasništva, odnosno na to ko je osnivač;
- i) afirmaciji konkurencije obrazovnih i istraživačkih usluga radi povećanja kvaliteta i efikasnosti visokoškolskog sistema;

- j) obezbjeđivanju kvaliteta i efikasnosti studiranja;
- k) konceptu cjeloživotnog obrazovanja.

Odjeljak B. Akademske slobode

Član 6. (Akademske slobode)

- (1) Akademske slobode su:
 - a) sloboda visokoškolskih ustanova u nastavnom i naučnoistraživačkom radu i umjetničkom stvaralaštvu u okviru svojih licenci, bez miješanja organa javne vlasti, uključujući slobodu objavljivanja i javnog predstavljanja naučnih rezultata i umjetničkih dostignuća;
 - b) sloboda međusobne saradnje i udruživanja, u skladu sa važećim propisima.
- (2) Akademska sloboda na visokoškolskoj ustanovi je sloboda svakog nastavnika, saradnika i studenta da obavlja svoju akademsku aktivnost u skladu sa ustavom i zakonom.

Član 7. (Autonomija)

Visokoškolske ustanove imaju pravo:

- a) izabrati svoje upravne i rukovodne organe i odrediti im mandat;
- b) urediti svoje strukture i aktivnosti vlastitim pravilima u skladu sa zakonom i statutom;
- c) izabrati nastavno, saradničko i drugo osoblje čiji je angažman povezan sa djelatnošću visokog obrazovanja;
- d) odlučiti o kriterijima za upis i prijem studenata, kao i odrediti nastavne metode i provjere znanja studenata;
- e) samostalno razvijati i primjenjivati nastavne planove i programe, te istraživačke projekte;
- f) u skladu sa nastavnim programom i standardima izabrati predmete koji će se predavati;
- g) na univerzitetima dodjeljivati naučno-nastavna i saradnička zvanja;
- h) samostalno urediti rad visokoškolske ustanove u okviru postojeće unutrašnje organizacije, u skladu sa zakonom;
- i) zapošljavati osoblje u skladu sa zakonom.

Član 8. (Nepovredivost akademskog prostora)

- (1) Prostor visokoškolske ustanove je nepovrediv i u njega ne mogu ulaziti pripadnici policije i drugih organa za gonjenje i sprječavanje krivičnih djela bez dozvole rektora, direktora visoke škole ili lica koja su oni ovlastili.

- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, s ciljem sprječavanja krivičnog djela ili zaustavljanja izvršenja krivičnog djela, mogu se preduzimati neophodne mjere, s tim da se o preduzetim radnjama odmah obavijesti uprava visokoškolske ustanove.

Član 9. (Jezik studija)

Visokoškolska ustanova organizira i izvodi studije na službenim jezicima konstitutivnih naroda u BiH, a pojedine dijelove studija, kao i izradu i odbranu diplomskog i magistarskog rada i doktorske disertacije, može organizirati i izvoditi na stranom jeziku, u skladu sa statutom.

Odjeljak C. Pravo na visoko obrazovanje

Član 10. (Pravo na visoko obrazovanje)

- (1) Pravo na visoko obrazovanje imaju sva lica koja ispunjavaju uvjete stručne spreme propisane Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 59/07), (u daljem tekstu: Okvirni zakon), bez obzira na rasu, boju kože, spol, seksualnu orijentaciju, etničko, nacionalno ili socijalno porijeklo, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, vezu s nekom nacionalnom zajednicom, status stečen rođenjem, fizički ili drugi nedostatak, imovinsko stanje, rođenje, starosnu dob ili neki drugi status.
- (2) Ustanova će osigurati pristup studiju stranim državljanima i licima bez državljanstva u skladu sa utvrđenim načelima u Evropskom području visokog obrazovanja, osiguravajući studij pod istim uvjetima kao i državljanima Bosne i Hercegovine, afirmirajući mobilnost studenata i nastavnika.

POGLAVLJE II. VISOKOŠKOLSKE USTANOVE

Član 11. (Univerzitet i visoka škola)

- (1) Djelatnost visokog obrazovanja obavljaju univerziteti i visoke škole.
- (2) Univerzitet je visokoškolska ustanova koja se bavi nastavnim, naučnim i istraživačkim radom, koja nudi akademske stepene sva tri ciklusa, sa ciljevima koji uključuju unapređenje znanja, misli i školstva u Bosni i Hercegovini i Kantonu; obrazovni, kulturni, društveni i ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine; promociju demokratskog građanskog društva i postizanje najviših standarda nastave i istraživačkog rada i koja realizira najmanje pet različitih studijskih programa iz najmanje tri naučne oblasti – prirodne nauke, tehničke nauke,

društvene nauke, biomedicina i zdravstvo, biotehničke i humanističke nauke.

- (3) Izuzetno od stava (1) ovog člana univerzitet u polju umjetnosti može se osnovati ako ima sva tri nivoa studija iz najmanje tri oblasti umjetnosti.
- (4) Visoka škola je visokoškolska ustanova koja je akreditirana za davanje diploma i stepena prvog ciklusa, sa ciljevima koji uključuju pripremu i obuku pojedinaca za stručni, ekonomski i kulturni razvoj Bosne i Hercegovine i Kantona, kao i promociju demokratskog građanskog društva, te postizanje visokih standarda nastave i učenja i, koja realizira najmanje jedan studijski program iz jedne naučne oblasti i ispunjava druge uvjete u skladu sa zakonom.
- (5) Visokoškolska ustanova može organizirati smještaj i ishranu studenata u skladu sa zakonom i osnivačkim aktom.

Član 12. (Javnost rada)

- (1) Rad visokoškolske ustanove je javan.
- (2) Na visokoškolskoj ustanovi nije dozvoljeno političko ili stranačko organiziranje niti djelovanje.

Član 13. (Imovina visokoškolske ustanove)

- (1) Visokoškolska ustanova stiče imovinu, upravlja njome i koristi je u skladu sa zakonom.
- (2) Imovina visokoškolske ustanove obezbijeđena od osnivača za osnivanje i rad visokoškolske ustanove imovina je osnivača, ako aktom o osnivanju ustanove nije drugačije određeno.
- (3) Visokoškolska ustanova ne može raspolagati nepokretnostima u državnoj svojini bez prethodno pribavljene saglasnosti Skupštine Kantona.
- (4) Sredstva za rad visokoškolske ustanove mogu se koristiti samo za obavljanje djelatnosti visokoškolske ustanove.
- (5) Imovina visokoškolske ustanove stečena poklonom i zavještanjem je vlasništvo visokoškolske ustanove koja je tu imovinu stekla.
- (6) Visokoškolska ustanova samostalno upravlja fondacijama, odnosno fondovima i zadužbinama koji su joj povjereni, u skladu sa zakonom.
- (7) Imovina visokoškolske ustanove ne može biti iskorištena u cilju promjene statusa visokoškolske ustanove ili uzurpacije prava osnivača od strane drugih subjekata ili same visokoškolske ustanove.
- (8) Imovinske interese javne visokoškolske ustanove u postupcima pred sudom ili drugim nadležnim organom zastupa Kantonalno pravobranilaštvo.

Član 14. (Primjena drugih zakona)

Na pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primjenjuje se Okvirni zakon, Zakon o ustanovama („Službeni list RBiH“, broj: 6/92, 8/93 i 13/94), kao i drugi propisi koji uređuju ovu oblast.

DIO DRUGI - OSNIVANJE I PRESTANAK RADA VISOKOŠKOLSKE USTANOVE

POGLAVLJE I. OSNIVANJE

Odjeljak A. Osnivanje visokoškolske ustanove

Član 15. (Status visokoškolske ustanove)

- (1) Univerzitet i visoka škola osnivaju se kao ustanove.
- (2) Javne visokoškolske ustanove obavljaju svoju djelatnost kao javnu službu.
- (3) Visokoškolska ustanova ima status pravnog lica.

Član 16. (Osnivači visokoškolske ustanove)

- (1) Visokoškolsku ustanovu može osnovati domaće ili strano pravno ili fizičko lice.
- (2) Visokoškolsku ustanovu mogu osnovati dva ili više osnivača, u kom slučaju se njihova međusobna prava, obaveze i odgovornosti utvrđuju ugovorom.
- (3) Visokoškolske ustanove mogu biti javne i privatne.
- (4) Visokoškolsku ustanovu kao javnu ustanovu može osnovati Skupština Kantona, samostalno ili zajedno sa drugim fizičkim ili pravnim licima, na prijedlog Vlade Kantona.

Odjeljak B. Elaborat o osnivanju

Član 17. (Elaborat o osnivanju visokoškolske ustanove)

- (1) Osnivač visokoškolske ustanove, odnosno Vlada Kantona za javnu ustanovu, formira ekspertsku komisiju koja će pripremiti elaborat o opravdanosti osnivanja visokoškolske ustanove.
- (2) Članovi ekspertske komisije su univerzitetski nastavnici iz naučne i stručne oblasti za koju se osniva visokoškolska ustanova.
- (3) Elaborat iz stava (1) ovog člana sadrži dokaze o opravdanosti osnivanja visokoškolske ustanove, kao i dokaze

da su ispunjeni propisani uvjeti za osnivanje i rad visokoškolske ustanove.

- (4) Elaborat se podnosi Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo), sa zahtjevom za donošenje rješenja o ispunjenosti uvjeta za početak rada i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja.
- (5) Zahtjev za donošenje rješenja iz stava (4) ovog člana podnosi se najkasnije šest mjeseci prije početka akademske godine.

Član 18. (Komisija matičara)

- (1) Osnivač visokoškolske ustanove, odnosno Vlada Kantona za javnu ustanovu, prije donošenja akta o osnivanju usvaja elaborat.
- (2) Osnivač visokoškolske ustanove, odnosno Vlada Kantona nakon usvajanja elaborata, imenuje komisiju matičara i utvrđuje rok za podnošenje izvještaja.
- (3) Komisija matičara:
 - a) donosi nastavne planove i nastavne programe;
 - b) donosi opći akt o pravilima studija;
 - c) objavljuje konkurs i vrši izbor nastavnika i saradnika za uže naučne, odnosno umjetničke oblasti ili za nastavne predmete prve i druge godine studija, od kojih najmanje jednu polovinu u radnom odnosu sa punim radnim vremenom, u skladu sa odredbama ovog zakona;
 - d) predlaže broj studenata za upis u prvu godinu studija.
- (4) Bliži propis o sastavu i radu komisije matičara donosi ministar Ministarstva (u daljem tekstu: ministar).

Član 19. (Akt o osnivanju visokoškolske ustanove)

- (1) Kada osnivač pozitivno ocijeni izvještaj komisije matičara donosi akt o osnivanju visokoškolske ustanove.
- (2) Aktom o osnivanju visokoškolske ustanove utvrđuje se:
 - a) naziv osnivača;
 - b) naziv i sjedište visokoškolske ustanove;
 - c) djelatnost visokoškolske ustanove;
 - d) iznos i sredstva za osnivanje i početak rada i način njihovog obezbjeđivanja;
 - e) izvori i način obezbjeđivanja sredstava za rad visokoškolske ustanove;
 - f) međusobna prava i obaveze između osnivača i visokoškolske ustanove;
 - g) način raspolaganja viškom prihoda nad rashodima i način na koji se pokriva višak rashoda nad prihodima;
 - h) prava, obaveze i odgovornost visokoškolske ustanove

u pravnom prometu;

- i) lice koje će do imenovanja organa rukovođenja predstavljati i zastupati visokoškolsku ustanovu i njegova ovlaštenja i odgovornosti;
- j) rok za donošenje statuta visokoškolske ustanove, imenovanje organa upravljanja i rukovođenja visokoškolske ustanove;
- k) druga pitanja od značaja za rad visokoškolske ustanove.

Član 20. (Rješenje o ispunjavanju uvjeta za osnivanje i početak rada)

- (1) Ministarstvo formira komisiju koja ispituje uvjete za početak rada i obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja.
- (2) Komisija broji pet članova i čine je univerzitetski nastavnici i najmanje jedan predstavnik osnivača.
- (3) Na osnovu pozitivne ocjene komisije, Ministarstvo donosi rješenje o ispunjavanju uvjeta za osnivanje i početak rada i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja.
- (4) Rješenje iz stava (3) ovog člana je upravni akt protiv koga nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Odjeljak C. Standardi i kriteriji

Član 21. (Standardi i kriteriji)

- (1) Visokoškolska ustanova može početi sa radom i obavljanjem djelatnosti ako ispunjava kriterije i standarde za osnivanje visokoškolske ustanove, te za prestrukturiranje studijskih programa, koje donosi Ministarstvo, u skladu sa zakonom.
- (2) Visokoškolska ustanova ispunjava kadrovske uvjete ako ima u radnom odnosu najmanje jednu polovinu od ukupnog broja nastavnika potrebnih za izvođenje nastave na obaveznim nastavnim predmetima za sve cikluse koje organizira utvrđenim nastavnim planom, osim na akademiji umjetnosti.
- (3) Izuzetno, za studij medicinske grupe nauka, broj angažiranih zaposlenika iz zdravstvene institucije u nastavnom procesu u visokoškolskoj ustanovi ulazi u broj nastavnika iz stava (2), a što se regulira posebnim ugovorom između visokoškolske ustanove i zdravstvene institucije.

Član 22. (Dozvola za rad)

- (1) Nakon donošenja rješenja o ispunjavanju uvjeta za osnivanje i početak rada, obavljanje djelatnosti visokog

obrazovanja, kao i akta o osnivanju, na zahtjev visokoškolske ustanove, Ministarstvo izdaje dozvolu za radlicencu.

- (2) Visokoškolska ustanova se smatra osnovanom upisom u sudski registar, čime stiče status pravnog lica.

Član 23.

(Visokoškolska ustanova sa sjedištem izvan Kantona)

- (1) Visokoškolska ustanova sa sjedištem izvan Kantona ili u drugoj državi može organizirati studij na području Kantona, uz prethodnu saglasnost osnivača.
- (2) Na osnovu saglasnosti iz prethodnog stava Ministarstvo utvrđuje da li su ispunjeni uvjeti iz člana 21. ovog zakona.

Član 24.

(Periodično utvrđivanje uvjeta za rad)

- (1) Ministarstvo najmanje jedanput u pet godina utvrđuje da li visokoškolska ustanova ispunjava uvjete propisane ovim zakonom.
- (2) Ako Ministarstvo utvrdi da visokoškolska ustanova, odnosno, studijski odsjek visokoškolske ustanove ne ispunjava uvjete, utvrdit će rok za otklanjanje nedostataka koji ne može biti manji od jedne godine.
- (3) U roku iz stava (2) ovog člana ne može se vršiti upis studenata u prvu godinu studija u visokoškolskoj ustanovi, odnosno organizacionoj jedinici koja ne ispunjava uvjete iz ovog zakona.
- (4) Ukoliko se u određenom roku nedostaci ne otklone, visokoškolskoj ustanovi ili njenom organizacionom dijelu koji ne ispunjavaju uvjete iz ovog zakona, Ministarstvo će zabraniti obavljanje djelatnosti i o tome obavijestiti osnivača.
- (5) Pravosnažno rješenje o trajnoj zabrani rada Ministarstvo dostavlja osnivaču, nadležnom registarskom sudu i Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (u daljem tekstu: Agencija), radi brisanja visokoškolske ustanove iz registra.

POGLAVLJE II. STATUSNE PROMJENE I PRESTANAK RADA

Član 25.

(Statusne promjene)

- (1) Visokoškolska ustanova može, u skladu sa zakonom, proširiti, odnosno promijeniti djelatnost, naziv i sjedište, kao i vršiti statusne promjene: spajanje, pripajanje, podjelu i izdvajanje.
- (2) Prije donošenja odluke o statusnoj promjeni osnivač usvaja elaborat o opravdanosti statusne promjene.

- (3) Elaborat sadrži: opravdanost potrebe za statusnom promjenom, dužinu trajanja studija, okvirni nastavni plan i nastavni program, stručni naziv koji se stiče po završetku studija, ispunjavanje općih i posebnih uvjeta po standardima visokog obrazovanja i normativima, sredstva potrebna za ispunjavanje tih uvjeta i način njihovog osiguravanja.

- (4) Prijedlog elaborata osnivaču podnosi visokoškolska ustanova.

Član 26.

(Prestanak rada visokoškolske ustanove)

- (1) Visokoškolska ustanova prestaje sa radom:
- ako više ne postoji potreba za obavljanje djelatnosti visokoškolske ustanove;
 - ako prestanu da postoje uvjeti za obavljanje djelatnosti visokoškolske ustanove;
 - ako je visokoškolskoj ustanovi izrečena mjera zabrane obavljanja djelatnosti, zbog toga što ne ispunjava uvjete u skladu sa zakonom, a u roku određenom u izrečenoj mjeri nije ispunila te uvjete;
 - ako se pravosnažnom odlukom suda utvrdi ništavnost upisa u sudski registar;
 - ako je u nemogućnosti da ispunjava zakonom propisane obaveze, a aktom o osnivanju nije utvrđena odgovornost osnivača za te obaveze;
 - ako se pripoji drugoj visokoškolskoj ustanovi, spoji sa drugom visokoškolskom ustanovom ili podijeli na dvije ili više visokoškolskih ustanova;
 - ako se organizira u privredno društvo;
 - u drugim slučajevima određenim zakonom ili aktom o osnivanju.
- (2) Akt o prestanku rada visokoškolske ustanove donosi osnivač.
- (3) Aktom o prestanku rada visokoškolske ustanove utvrđuje se način zaštite prava korisnika usluga i druga pitanja od značaja za prestanak rada visokoškolske ustanove, u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove.
- (4) U slučaju prestanka rada javne visokoškolske ustanove osnivač je dužan zatečenim studentima omogućiti završetak započelih studija.
- (5) Prije donošenja akta o prestanku rada javne visokoškolske ustanove iz razloga utvrđenih u alineji a), b) i e) Vlada Kantona formira ekspertsku komisiju sa zadatkom da pripremi elaborat o opravdanosti prestanka rada javne visokoškolske ustanove.

Član 27.

(Obaveze nakon prestanka rada visokoškolske ustanove)

Odgovornost osnivača je da u slučaju prestanka rada visokoškolske ustanove osigura trajno čuvanje javnih ispra-

va, arhiva i druge dokumentacije u skladu sa zakonom.

DIO TREĆI - LICENCA I AKREDITACIJA

POGLAVLJE I. KRITERIJI ZA LICENCIRANJE

Član 28. (Kriteriji za licenciranje)

Visokoškolska ustanova može početi da radi i obavlja svoju djelatnost nakon dobijanja licence.

Član 29. (Licenca)

- (1) Licenca je dozvola za rad koju izdaje Ministarstvo i kojom se visokoškolskoj ustanovi dozvoljava pružanje usluga visokog obrazovanja.
- (2) Licencom se utvrđuje vrsta ustanove, akreditirani studijski programi, kao i stepeni i diplome koje se mogu dodjeljivati.
- (3) Kriterije iz stava (1) ovog člana donosi Ministarstvo na osnovu preporuke Agencije.

Član 30. (Akreditacija)

- (1) Akreditacija je postupak provjere organizacije rada, raspoloživih prostornih, materijalno-tehničkih i kadrovskih resursa, kvaliteta obrazovnog procesa, studijskih programa kojima raspolaže, odnosno koje pruža i dodjeljuje visokoškolska ustanova, a što ima za rezultat izdavanje rješenja o akreditaciji visokoškolske ustanove od strane Ministarstva.
- (2) U postupku akreditacije doktorskog studijskog programa utvrđuje se da li su ispunjeni uvjeti za obavljanje naučnoistraživačkog, odnosno umjetničkog rada, u skladu sa zakonom.

POGLAVLJE II. POSTUPAK IZDAVANJA AKREDITACIJE

Član 31. (Postupak izdavanja akreditacije)

- (1) Zahtjev za akreditaciju visokoškolska ustanova, odnosno osnivač podnosi Ministarstvu najmanje godinu dana prije datuma za koji se traži akreditacija.
- (2) U postupku akreditacije Ministarstvo može:
 - a) izdati uvjerenje o akreditaciji visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa;
 - b) utvrditi nedostatke u pogledu ispunjavanja uvjeta, kvaliteta rada visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa i odrediti rok za otklanjanje nave-

denih nedostataka, s tim što po isteku roka odlučuje o zahtjevu;

- c) donijeti rješenje kojim se zahtjev odbija.
- (3) Akreditacija po zahtjevu iz stava (1) ovog člana izdaje se najduže na četiri godine, nakon čega se mora provesti ponovna akreditacija.
 - (4) Ponovni zahtjev za akreditaciju može se podnijeti po isteku roka od godinu dana od donošenja rješenja kojim se zahtjev za akreditaciju odbija.

Član 32. (Ovlaštenje akreditirane visokoškolske ustanove)

- (1) Akreditirana i licencirana visokoškolska ustanova je jedina ovlaštena dodjeljivati akademske titule i zvanja i izdavati diplome navedene u rješenju o akreditaciji.
- (2) Neće se priznati akademske titule, stručna i naučna zvanja i diplome koje su izdale visokoškolske ustanove bez akreditacije i licence.

Član 33. (Oduzimanje licence)

- (1) Ako se na temelju inspekcijuskog nadzora utvrdi da je visokoškolska ustanova prestala ispunjavati uvjete iz licence i akreditacije, a uočeni propusti se ne mogu otkloniti bez ozbiljnih posljedica na kvalitet studija, Ministarstvo će na osnovu mišljenja i preporuka Agencije, rješenjem oduzeti licencu.
- (2) Ako se uočeni nedostaci mogu otkloniti Ministarstvo će ostaviti rok, ne duži od šest mjeseci, u kojem visokoškolska ustanova mora otkloniti uočene nedostatke.

POGLAVLJE III. SAMOVREDNOVANJE I OSIGURANJE KVALITETA

Član 34. (Samovrednovanje i osiguranje kvaliteta)

- (1) Senat visokoškolske ustanove izrađuje i donosi dokument o politici osiguranja kvaliteta i metode samovrednovanja za sva tri studijska ciklusa.
- (2) Visokoškolske ustanove će razviti vlastite sisteme osiguranja kvaliteta kako bi osigurali kvalitet i realizaciju svoje obrazovne misije.
- (3) Visokoškolska ustanova sprovodi kontinuirano, po pravilu na kraju akademske godine, a najviše u intervalima od tri akademske godine, postupak samovrednovanja i ocjene kvaliteta svojih studijskih programa, nastave i uvjeta rada.
- (4) Postupak iz stava (3) ovog člana visokoškolska ustanova, odnosno njene organizacione jedinice sprovode u

skladu sa statutom, odnosno opštim aktom visokoškolske ustanove i metodama samovrednovanja koje utvrđuje senat.

- (5) Izvještaj o samovrednovanju i ocjeni kvaliteta objavljuje se tako da bude dostupan akademskom osoblju i studentima u toj visokoškolskoj ustanovi.
- (6) Na zahtjev Ministarstva, odnosno Agencije, visokoškolska ustanova dostavlja informaciju o postupku i rezultatima samovrednovanja i ocjene kvaliteta, kao i druge podatke od značaja za osiguranje kvaliteta.

Član 35. (Interne evaluacije)

Visokoškolska ustanova izvodi periodične interne evaluacije u skladu sa trajanjem nastavnih ciklusa utvrđenih ovim zakonom i statutom.

Član 36. (Uspostavljanje informacionog sistema)

Visokoškolska ustanova uspostavlja informacioni sistem kojim će se osigurati realizacija mjera politike osiguranja kvaliteta i stalni pristup informacijama o:

- a) progresu studenata i uspjehnosti;
- b) uposlenosti diplomiranih studenata;
- c) zadovoljstvu studenata nastavnim programima;
- d) efikasnosti nastavnog osoblja;
- e) strukturi studentske populacije;
- f) raspoloživim nastavnim resursima i njihovoj cijeni;
- g) indikatorima performansi ustanove;
- h) drugim elementima bitnim za osiguranje kvaliteta visokog obrazovanja.

Član 37. (Misija visokoškolske ustanove)

Visokoškolska ustanova će donijeti, publicirati i kontinuirano ažurirati misiju, odnosno izjavu o misiji, kojom će precizno i sažeto opisati visokoškolsku ustanovu, definirati njen status, identificirati postavljene ciljeve i politike, odrediti način prilagođavanja organizacione strukture ustanove potrebama studenata i društvene zajednice, te dati naznake o načinu realizacije postavljenih ciljeva.

DIO ČETVRTI - EVIDENCIJA, JAVNE ISPRAVE, REGISTAR

Član 38. (Matične knjige i evidencije)

- (1) Visokoškolska ustanova vodi matične knjige studenata i lica koja su stekla visoku stručnu spremu, stručni, naučni, odnosno umjetnički stepen magistra i naučni stepen

doktora nauka, kao i evidencije o ispitima, o uspjehu studenata na kraju školske godine, o izdatim diplomama i dodacima diplomi kao i druge evidencije utvrđene općim aktima visokoškolske ustanove.

- (2) Matične knjige i evidencije o izdatim diplomama i dodacima diplomi čuvaju se trajno.
- (3) Bliži propis o načinu vođenja matičnih knjiga i evidencija o izdatim diplomama i dodacima diplomi donosi ministar.
- (4) Općim aktima visokoškolske ustanove uredit će se način vođenja druge evidencije.

Član 39. (Javne isprave)

- (1) Na osnovu službene evidencije, visokoškolska ustanova izdaje javne isprave.
- (2) Javne isprave u smislu stava (1) ovog člana su: diploma o stečenom stepenu stručne spreme i zvanju, dodatak diplomi o stepenu stručne spreme, diploma o stečenom naučnom stepenu magistra i naučnom stepenu doktora nauka, dodatak diplomi o stečenom stepenu magistra i naučnom stepenu doktora nauka, indeks, ispisnica, uvjerenje o diplomiranju, uvjerenje o položenim ispitima, uvjerenje o uspjehu u toku studija i uvjerenje o učešću u pojedinim oblicima stručnog usavršavanja i permanentnog obrazovanja i druge isprave u skladu sa zakonom.
- (3) Bliži propis o sadržaju javnih isprava, osim diplome i dodatka diplomi, donosi ministar.

Član 40. (Izdavanje javne isprave)

- (1) Kada se nastava ostvaruje na stranom jeziku, javne isprave se izdaju na obrascu koji je štampan dvojezično, s tim da student može zahtijevati izdavanje javne isprave odvojeno.
- (2) Na zahtjev studenta visokoškolska ustanova izdaje javnu ispravu o savladanom dijelu studijskog programa, koja sadrži podatke o nivou, prirodi i sadržaju studija, kao i o postignutim rezultatima.
- (3) Diploma se izdaje na jednom od službenih jezika države Bosne i Hercegovine i po zahtjevu na engleskom jeziku, a dodatak diplomi izdaje se na jednom od službenih jezika države Bosne i Hercegovine i na engleskom jeziku.

Član 41. (Ništavnost javnih isprava)

- (1) Diplomu, odnosno dodatak diplomi Ministarstvo oglašava ništavnim ako su izdati od neovlaštene ustanove ili su potpisani od neovlaštenog lica ili imalac diplome

- nije ispunio sve ispitne obaveze na način utvrđen zakonom i studijskim programom.
- (2) Visokoškolska ustanova oglašava ništavnom diplomu o stečenom akademskom nazivu magistra, ako utvrdi da završni rad nije rezultat samostalnog rada kandidata.
 - (3) Visokoškolska ustanova oglašava ništavnom diplomu o stečenom naučnom nazivu doktora nauka, ako utvrdi da doktorska disertacija nije originalan naučni, odnosno umjetnički rezultat.

Član 42.

(Razlozi za ništavnost javnih isprava)

- (1) Javne isprave iz člana 39. ovog zakona, izdate od strane visokoškolske ustanove koja obavlja djelatnost visokog obrazovanja na području Kantona, a nema dozvolu za rad na području Kantona izdatu u skladu sa ovim zakonom, su ništavne.
- (2) Nadležna inspekcija za obrazovanje i nauku će zabraniti rad po službenoj dužnosti visokoškolskoj ustanovi koja obavlja djelatnost visokog obrazovanja na području Kantona suprotno odredbama ovog člana.

Član 43.

(Registar)

- (1) Ministarstvo vodi evidenciju visokoškolskih ustanova (u daljem tekstu: registar).
- (2) Sadržaj i način vođenja registra propisuje ministar.

DIO PETI - STATUT VISOKOŠKOLSKE USTANOVE

Član 44.

(Statut visokoškolske ustanove)

- (1) Statut je osnovni akt kojim se uređuju pitanja značajna za obavljanje djelatnosti visokoškolske ustanove.
- (2) Statut donosi Upravni odbor visokoškolske ustanove uz prethodnu saglasnost osnivača.
- (3) Izmjene i dopune statuta vrše se odlukom, na način i u postupku predviđenom za njegovo donošenje.

Član 45.

(Sadržaj statuta)

Statut sadrži odredbe kojima se reguliraju slijedeća pitanja:

- a) organizacija visokoškolske ustanove;
- b) zastupanje i predstavljanje visokoškolske ustanove;
- c) pravila za izbor članova upravnog odbora;
- d) način organiziranja i izvođenje studija;
- e) pravila studiranja i prava studenata;

- f) izbor u nastavno-naučna i saradnička zvanja;
- g) način implementacije Evropskog kreditnog transfer sistema (u daljem tekstu: ECTS);
- h) kriteriji za dodjelu akademskih titula;
- i) obaveze visokoškolske ustanove prema osnivaču;
- j) ovlaštenja visokoškolske ustanove u pravnom prometu;
- k) organizacija i nadležnosti organizacionih jedinica;
- l) statusne promjene, obrazovanje novih organizacionih jedinica i studijskih odsjeka;
- m) ostvarivanje prihoda, upravljanje sredstvima i imovinom;
- n) akademska, finansijska i druga ovlaštenja organizacionih jedinica u pravnom prometu,
- o) organizaciju naučnoistraživačkog i umjetničkog rada;
- p) kriteriji za provođenje procesa evaluacije i objavljivanje rezultata provedene evaluacije;
- r) broj članova senata i način njihovog biranja;
- s) oblik i nivo učešća studenata u radu ustanove;
- š) način izjašnjavanja i donošenja odluka po pojedinim pitanjima, kao i preciziranje odluka koje se mogu donositi tajnim glasanjem;
- t) druga pitanja u skladu sa zakonom i osnivačkim aktom.

DIO ŠESTI - ORGANI VISOKOŠKOLSKE USTANOVE

Član 46.

(Organi visokoškolske ustanove)

- (1) Organi Univerziteta su: upravni odbor, senat i rektor.
- (2) Organi visoke škole su: upravni odbor, senat i direktor.
- (3) Visokoškolska ustanova može imati i druge stručne organe za vođenje poslovanja ili nadzorne organe, čije se osnivanje, sastav i nadležnost uređuju osnivačkim aktom i statutom.
- (4) Javna visokoškolska ustanova organizuje posebno tijelo interne revizije.
- (5) Obaveza svih organa upravljanja, rukovođenja, nadzora i drugih organa Univerziteta je da u postupku izbora i imenovanja osiguraju odgovarajuću spolnu zastupljenost.

Član 47.

(Organi privatne visokoškolske ustanove)

Nadležnost, broj, sastav, trajanje mandata, način izbora i razrješenja kao i način rada i odlučivanja organa privatne visokoškolske ustanove, uređuje se statutom, s tim što se mora obezbijediti odgovarajuće učešće predstavnika akademskog osoblja i studenata u donošenju odluka koje su od

njihovog interesa.

Član 48. (Upravni odbor)

Organ upravljanja visokoškolskom ustanovom je upravni odbor.

Član 49. (Sastav, broj, mandat i izuzeće)

- (1) Upravni odbor visokoškolske ustanove ima sedam članova i čine ga predstavnici akademskog i neakademskog osoblja, studenata i osnivača.
- (2) Upravni odbor javne visokoškolske ustanove čine četiri predstavnika iz reda osnivača, dva iz reda nastavnog osoblja i jedan predstavnik studenata čija imenovanja predlaže senat, koji se biraju u skladu sa zakonom.
- (3) Predsjednik upravnog odbora javne visokoškolske ustanove imenuje se iz reda osnivača.
- (4) Konačno imenovanje i razrješenje članova upravnog odbora vrši Vlada Zeničko-dobojskog kantona.
- (5) Mandat članova upravnog odbora je četiri godine.
- (6) Članovima upravnog odbora javne visokoškolske ustanove pripada naknada za rad u upravnom odboru u visini koju utvrdi Vlada Kantona.
- (7) Rektor, prorektori, rukovodioci organizacionih jedinica univerziteta i članovi senata visokoškolske ustanove ne mogu biti članovi upravnog odbora te visokoškolske ustanove.

Član 50. (Razrješenje člana upravnog odbora)

- (1) Osnivač će razriješiti člana upravnog odbora kojeg je imenovao i prije vremena na koje je imenovan:
 - a) ako se utvrdi da je odgovoran za neuspješan ili nezakonit rad visokoškolske ustanove;
 - b) ako se utvrdi da ima lične ili druge interese koji su u suprotnosti sa interesima visokoškolske ustanove (sukob interesa);
 - c) ako svojim radom povrijedi ugled dužnosti koju obavlja;
 - d) na njegov lični zahtjev;
 - e) ako ne ispunjava dužnost člana upravnog odbora;
 - f) u drugim slučajevima utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom i statutom.
- (2) Postupak razrješenja članova upravnog odbora bliže se uređuje statutom visokoškolske ustanove.

Član 51. (Djelokrug upravnog odbora)

Upravni odbor obavlja poslove utvrđene zakonom, ak-

tom o osnivanju i statutom visokoškolske ustanove, a naročito:

- a) donosi statut visokoškolske ustanove, te donosi opći akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kao i druge opće akte u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove;
- b) donosi odluku o osnivanju drugih pravnih lica, u skladu sa zakonom i statutom, uz prethodnu saglasnost osnivača;
- c) utvrđuje planove finansiranja i razvoja;
- d) donosi godišnji program rada visokoškolske ustanove na prijedlog senata visokoškolske ustanove;
- e) donosi finansijski plan;
- f) usmjerava, kontrolira i ocjenjuje rad rektora, odnosno direktora u domenu finansijskog poslovanja;
- g) rješava pitanja odnosa sa osnivačem;
- h) odlučuje o korištenju sredstava za rad u skladu sa statutom;
- i) odgovara osnivaču za rezultate rada visokoškolske ustanove;
- j) odlučuje o prigovoru zaposlenika na odluke organa visokoškolske ustanove koji su u prvom stepenu odlučivali o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenika iz radnog odnosa;
- k) najmanje jedanput godišnje podnosi osnivaču izvještaj o poslovanju visokoškolske ustanove;
- l) donosi konačnu odluku o izboru i razrješenju direktora Studentskog centra;
- m) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, aktom o osnivanju i statutom.

Član 52. (Sastav senata)

- (1) Senat je najviše akademsko tijelo koje čine predstavnici akademskog osoblja u radnom odnosu u visokoškolskoj ustanovi, kao i predstavnici studenata.
- (2) Najmanje 15% članova senata su studenti iz svakog ciklusa koje bira studentski predstavnički organ.
- (3) Senat ima predsjedavajućeg koji priprema i predsjedava sjednicama.
- (4) Predsjedavajući se bira iz reda članova senata, s tim da rektor i prorektori ne mogu biti imenovani za predsjedavajućeg.
- (5) Rad senata biće uređen Poslovnikom o radu kojeg donosi senat u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 53. (Nadležnost senata)

- (1) Senat visokoškolske ustanove odlučuje o svim akademskim pitanjima, a posebno o pitanjima nastavne, naučne, umjetničke i stručne djelatnosti visokoškolske

ustanove.

- (2) Senat visokoškolske ustanove:
- donosi Etički kodeks, kojim se utvrđuju etička načela u visokom obrazovanju, objavljivanju naučnih rezultata, odnosu prema intelektualnoj svojini, odnosima između nastavnika i saradnika, drugih zaposlenih i studenata, odnosu prema javnosti i sredstvima javnog informiranja i uopće o nastupanju visokoškolske ustanove, nastavnika, saradnika i studenata u pravnom prometu;
 - donosi opće akte u skladu sa ovim zakonom i statutom visokoškolske ustanove;
 - donosi nastavne planove i nastavne programe diplomskog, postdiplomskog i doktorskog studija;
 - bira i razrješava rektora, prorektora univerziteta, direktora visoke škole uz saglasnost osnivača, s tim da su akti o izboru i razrješavanju konačni;
 - donosi konačne odluke po prigovoru kandidata za izbor i razrješavanje dekana i prodekana, kao i direktora instituta;
 - bira akademsko osoblje na prijedlog naučno-nastavnog vijeća, odnosno vijeća organizacione jedinice;
 - imenuje komisije u postupku stjecanja doktorata nauka;
 - dodjeljuje počasno zvanje „profesor emeritus“, te „počasni doktor nauka“;
 - daje inicijativu upravnom odboru za organiziranje i ukidanje fakulteta i drugih organizacionih jedinica univerziteta, kao i studijskih odsjeka;
 - odobrava razvojne i organizacione planove;
 - imenuje stalna ili privremena tijela, radne grupe, komitete, grupe za praćenje kvaliteta rada i slično;
 - propisuje odredbe kojima se regulira rad organa koje imenuje senat;
 - utvrđuje upisnu politiku;
 - obavlja druge poslove u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove.
- (3) Senat ustanove odlučuje o akademskim pitanjima na prijedlog stručnih organa organizacionih jedinica kao i drugih organa ustanove i predstavničkih tijela studenata.
- (4) Broj članova, sastav, način izbora i razrješavanja i način rada senata utvrđuje se statutom visokoškolske ustanove.

Član 54.

(Rektor univerziteta i direktor visoke škole)

- Univerzitetom rukovodi rektor, a visokom školom direktor visoke škole, u skladu sa ovim zakonom i statutom visokoškolske ustanove.
- Za rektora javnog univerziteta može biti izabran nastavnik u naučno-nastavnom zvanju redovnog profesora koji ispunjava uvjete za to zvanje na univerzitetu na

kojem se prijavljuje.

- Za direktora javne visoke škole može biti izabrano lice koje ispunjava uvjete za nastavnika te visoke škole.

Član 55.

(Izbor rektora, prorektora i direktora)

- Rektora i prorektora javnog univerziteta i direktora javne visoke škole bira senat na osnovu javnog konkursa uz saglasnost osnivača, na mandat od četiri godine, i mogu biti ponovo izabrani.
- Ista osoba se može imenovati na dva uzastopna mandata u istoj visokoškolskoj ustanovi.
- Postupak izbora rektora javnog univerziteta i direktora javne visoke škole mora osigurati poštovanje principa zakonitosti, kvaliteta, otvorenosti i transparentnosti.
- Postupak izbora i razrješavanja, uvjeti i kriteriji za izbor i razlozi razrješavanja rektora javnog univerziteta i direktora javne visoke škole utvrđuju se osnivačkim aktom i statutom.

Član 56.

(Djelokrug rektora univerziteta i direktora visoke škole)

- Rektor univerziteta, odnosno direktor visoke škole obavlja poslove utvrđene zakonom i statutom, a naročito:
 - zastupa i predstavlja visokoškolsku ustanovu;
 - organizira i rukovodi radom visokoškolske ustanove i odgovoran je za zakonitost rada visokoškolske ustanove;
 - predlaže opće akte i donosi pojedinačne akte u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove;
 - predlaže upravnom odboru i senatu mjere za unapređenje rada visokoškolske ustanove;
 - predlaže upravnom odboru mjere za efikasno i zakonito obavljanje djelatnosti visokoškolske ustanove;
 - predlaže upravnom odboru, senatu i osnivaču osnove planova rada i razvoja visokoškolske ustanove;
 - predlaže upravnom odboru unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta;
 - izvršava odluke upravnog odbora i drugih organa visokoškolske ustanove;
 - odlučuje o korištenju sredstava do iznosa utvrđenog statutom visokoškolske ustanove;
 - odlučuje o pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenika iz radnog odnosa;
 - podnosi upravnom odboru izvještaj o izvršenju finansijskog plana;
 - uredbodavac je za izvršenje finansijskog plana;
 - učestvuje u radu Rektorske konferencije Bosne i Hercegovine;
 - obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom, osni-

vačkim aktom i statutom visokoškolske ustanove.

- (2) Rektor u radu pomažu prorektori.
- (3) Broj prorektora i nadležnost bliže se uređuje statutom visokoškolske ustanove.

Član 57.
(Odgovornost rektora univerziteta i direktora visoke škole)

- (1) Rektor univerziteta, odnosno direktor visoke škole za svoj rad u domenu akademskih pitanja odgovara senatu, a u domenu poslovanja upravnom odboru.
- (2) Rektor, odnosno direktor jednom godišnje podnosi senatu i upravnom odboru izvještaj o svom radu.

Član 58.
(Razrješenje rektora, prorektora univerziteta i direktora visoke škole)

- (1) Rektor, prorektor i direktor visoke škole mogu biti razriješeni dužnosti i prije isteka vremena na koje su imenovani:
 - a) na lični zahtjev;
 - b) ako se utvrdi da je odgovoran za neuspješan ili nezakonit rad visokoškolske ustanove;
 - c) ako se utvrdi da ima lične ili druge interese koji su u suprotnosti sa interesima visokoškolske ustanove i u drugom slučaju postojanja sukoba interesa;
 - d) u drugim slučajevima utvrđenim zakonom, osnivačkim aktom i statutom visokoškolske ustanove.
- (2) Prijedlog za prijekvremeno razrješenje rektora, prorektora i direktora visoke škole može dati osnivač, odnosno Vlada Kantona za javnu visokoškolsku ustanovu, senat i upravni odbor.
- (3) Postupak razrješenja rektora, prorektora i direktora visoke škole uređuje se statutom visokoškolske ustanove u skladu sa ovim zakonom.

Član 59.
(Obustavljanje općeg i pojedinačnog akta)

Rektor univerziteta, odnosno direktor visoke škole dužan je da obustavi od izvršenja opći akt donesen u visokoškolskoj ustanovi koji nije u saglasnosti sa ustavom ili je u suprotnosti sa zakonom i drugim propisima, kao i izvršavanje pojedinačnog akta kojim se nanosi šteta visokoškolskoj ustanovi ili društvenoj zajednici i da o tome obavijesti Ministarstvo.

Član 60.
(Drugi organi visokoškolske ustanove)

Visokoškolska ustanova može imati i druge organe, u skladu sa osnivačkim aktom i statutom.

DIO SEDMI - ORGANIZACIJA UNIVERZITETA

POGLAVLJE I. VRSTE I DEFINICIJE ORGANIZACIONIH JEDINICA

Odjeljak A. Vrste organizacionih jedinica

Član 61.
(Vrste organizacionih jedinica)

- (1) Univerzitet ima organizacione jedinice kao što su fakulteti, akademije, visoke škole ili naučnoistraživački instituti koji izvode nastavni, naučnoistraživački i umjetnički rad u jednom ili više obrazovnih i naučnih područja.
- (2) Radi komercijalizacije rezultata naučnoistraživačkog i umjetničkog rada, visokoškolska ustanova, kao i njene organizacione jedinice, uz saglasnost visokoškolske ustanove, mogu osnovati svoje organizacione jedinice, u čijem radu mogu učestvovati i studenti (centar za transfer tehnologija, inovacioni centar, naučno-tehnološki park, inženjerski biro, radionice, umjetnički sastavi, galerije, umjetnički performansi), kao i druge organizacione jedinice.
- (3) Organizacija i nadležnost organizacionih jedinica bliže se uređuje statutom visokoškolske ustanove.

Član 62.
(Definicije organizacionih jedinica)

- (1) Fakultet je organizaciona jedinica univerziteta koja izvodi univerzitetske studije i razvija stručni i naučni rad u jednom ili više naučnih i stručnih područja.
- (2) Akademija je organizaciona jedinica univerziteta koja organizira i izvodi univerzitetske umjetničke studije, te razvija umjetničko stvaralaštvo i naučnoistraživački rad na području umjetnosti.
- (3) Naučni institut je naučnoistraživačka organizaciona jedinica univerziteta koja obavlja fundamentalna, primijenjena i razvojna istraživanja iz odgovarajućeg naučnog područja i stručnih oblasti.
- (4) Radi obezbjeđenja cjelovitosti studentskog standarda, univerzitet u svom sastavu može imati i studentski centar, kao organizacionu jedinicu.
- (5) Organizacione jedinice nemaju svojstvo pravnog lica.
- (6) Izuzetno, naučni institut može imati određena ovlaštenja u pravnom prometu.

Član 63.
(Osnivanje i izvođenje naučnih, stručnih i umjetničkih studija)

- (1) Fakultet i umjetnička akademija mogu osnivati i izvoditi univerzitetske naučne, stručne, odnosno umjetničke

studije u skladu sa zakonom.

- (2) Naučni institut u sastavu univerziteta može ostvarivati dio akreditiranih studijskih programa iz svih ciklusa studija na univerzitetu, u skladu sa statutom, odnosno općim aktom univerziteta.

Član 64. **(Uvođenje novog studija)**

- (1) Fakulteti i akademije mogu se organizovati u visokoškolskoj ustanovi radi uvođenja novih studijskih odsjeka u skladu sa standardima i normativima visokog obrazovanja.
- (2) Ukoliko se na fakultetu izvode studiji iz više obrazovnih i naučnih područja, organizuju se studijski odsjeci za svako obrazovno i naučno područje.

Odjeljak B. Ovlaštenja u pravnom prometu

Član 65. **(Ovlaštenja u pravnom prometu)**

- (1) Organizaciona jedinica univerziteta može imati određena ovlaštenja u pravnom prometu, kao i poseban obračun rezultata poslovanja, u skladu sa osnivačkim aktom i statutom visokoškolske ustanove.
- (2) Organizacione jedinice iz stava (1) ovog člana mogu istupati u pravnom prometu pod nazivom univerziteta u čijem su sastavu i svojim nazivom, u skladu sa statutom.
- (3) Statutom javne visokoškolske ustanove utvrđuje se obim akademskih i finansijskih ovlaštenja organizacionih jedinica i preuzimanja odgovornosti unutar ustanove i to tako da se precizno vode i odrede prihodi i rashodi svih organizacionih jedinica, način njihovog nastupa na tržištu, način raspolaganja sredstvima koja organizacione jedinice ostvare na tržištu, donacijama ili na drugi način finansiranja, u skladu sa zakonom.

Odjeljak C. Organi organizacionih jedinica

Član 66. **(Organi organizacionih jedinica u sastavu univerziteta)**

- (1) Organi fakulteta, akademije i visoke škole kao organizacionih jedinica univerziteta, su:
 - a) naučno-nastavno, odnosno umjetničko-nastavno vijeće;
 - b) dekan.
- (2) Organizacione jedinice univerziteta iz stava (1) ovog člana mogu imati i druge organe u skladu sa osnivačkim aktom i statutom.

Član 67. **(Naučno-nastavno i umjetničko-nastavno vijeće)**

- (1) Naučno-nastavno, odnosno umjetničko-nastavno vijeće je akademsko tijelo organizacione jedinice i čini ga utvrđen broj nastavnika i saradnika koji su u radnom odnosu u visokoškolskoj ustanovi i koji učestvuju u naučno-nastavnom procesu organizacione jedinice, kao i studenti izabrani od strane studentskog predstavničkog tijela, u skladu sa statutom visokoškolske ustanove.
- (2) Naučno-nastavno, odnosno umjetničko-nastavno vijeće:
 - a) predlaže nastavne planove i programe za sve studijske odsjeke na toj organizacionoj jedinici;
 - b) bira i razriješava dekana i prodekane fakulteta, odnosno umjetničke akademije i visoke škole kao organizacione jedinice univerziteta;
 - c) obrazuje komisije u postupku sticanja naučnog stepena magistra i imenuje mentore;
 - d) odlučuje o prigovorima studenata na odluku dekana o pojedinačnim obavezama i odgovornostima;
 - e) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove.
- (3) Naučno-nastavno, odnosno umjetničko-nastavno vijeće ima predsjedavajućeg koji priprema i predsjedava sjednicama.
- (4) Predsjedavajući se bira iz reda članova vijeća, s tim da dekan i prodekani ne mogu biti imenovani za predsjedavajućeg.
- (5) Rad vijeća biće uređen poslovníkom o radu kojeg donosi vijeće u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 68. **(Dekan)**

- (1) Dekan rukovodi radom i predstavlja i zastupa fakultet, akademiju ili visoku školu kao organizacionu jedinicu univerziteta, predlaže rektoru unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta na fakultetu i ima sva prava i obaveze utvrđene osnivačkim aktom i statutom ustanove.
- (2) Dekan se bira na mandat od četiri godine i može biti ponovo izabran.
- (3) Ista osoba se može birati na dva uzastopna mandata u istoj organizacionoj jedinici.
- (4) Dekana bira naučno-nastavno, odnosno umjetničko-nastavno vijeće, a na osnovu javnog konkursa.
- (5) Postupak i kriteriji za imenovanje i razrješenje dekana bliže se uređuju statutom visokoškolske ustanove.
- (6) Za svoj rad dekan je odgovoran naučno-nastavnom, odnosno umjetničko-nastavnom vijeću.

Član 69. **(Organi instituta)**

- (1) Institut kao organizaciona jedinica univerziteta može imati direktora, naučno vijeće i druge organe u skladu sa osnivačkim aktom i statutom visokoškolske ustanove.
- (2) Stručno tijelo naučnog instituta je naučno vijeće.
- (3) Naučno vijeće instituta čine šefovi podorganizacionih jedinica instituta i zaposlenici instituta sa naučnim stepenom doktora i magistra nauka.
- (4) Naučno vijeće u okviru svoje nadležnosti:
 - a) predlaže senatu visokoškolske ustanove programe naučnoistraživačkog i stručnog rada instituta i programe stručnog usavršavanja;
 - b) bira i razrješava direktora instituta;
 - c) imenuje komisije za pripremanje prijedloga za izbor u akademska zvanja;
 - d) utvrđuje prijedlog za izbor kandidata u akademska zvanja;
 - e) utvrđuje prijedlog za stručno usavršavanje u zemlji i inostranstvu;
 - f) utvrđuje prijedlog za realizaciju praktične nastave;
 - g) utvrđuje naučnoistraživačke projekte;
 - h) utvrđuje strateške projekte za razvoj instituta;
 - i) obavlja i druge poslove u skladu sa statutom i drugim općim aktima visokoškolske ustanove.
- (5) Bliže odredbe o nadležnostima naučnog vijeća sadržane su u statutu visokoškolske ustanove.
- (6) Naučno vijeće ima predsjedavajućeg koji priprema i predsjedava sjednicama.
- (7) Predsjedavajući se bira iz reda članova vijeća, s tim da direktor ne može biti imenovan za predsjedavajućeg.
- (8) Rad vijeća biće uređen poslovníkom o radu kojeg donosi vijeće u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 70. **(Direktor instituta)**

- (1) Organ rukovođenja naučnog instituta je direktor.
- (2) Direktor naučnog instituta obavlja poslove utvrđene zakonom i statutom visokoškolske ustanove, a naročito:
 - a) predstavlja institut i ima prava i obaveze u skladu sa statutom visokoškolske ustanove;
 - b) predlaže rektoru unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta na institutu;
 - c) donosi pojedinačne akte u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove;
 - d) odlučuje u prvom stepenu o pojedinačnim pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenika iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom na institutu;
 - e) organizuje naučnoistraživački i stručni rad na institutu i predlaže mjere za njegovo poboljšanje;

- f) za svoj rad odgovara naučnom vijeću instituta;
- g) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove.

Član 71. **(Mandat direktora instituta)**

- (1) Direktor se bira na mandat od četiri godine i može biti ponovo izabran.
- (2) Ista osoba se može imenovati na dva uzastopna mandata u tom naučnom institutu.
- (3) Za direktora instituta može biti izabrano lice koje pored općih zakonskih uvjeta ima naučni stepen doktora nauka i izbor u jedno od naučno-nastavnih zvanja (redovnog ili vanrednog profesora), ukoliko ispunjava uvjete za to zvanje na visokoškolskoj ustanovi.
- (4) Direktora instituta bira naučno vijeće, a na osnovu javnog konkursa.
- (5) Bliže odredbe o postupku izbora i razrješjenja, te razlozima za smjenu direktora instituta prije isteka mandata, poslovima, odgovornostima i ostalim pitanjima koja se odnose na funkciju direktora sadržane su u statutu visokoškolske ustanove.

Član 72. **(Direktor studentskog centra)**

- (1) Organ rukovođenja studentskog centra je direktor.
- (2) Direktor studentskog centra obavlja poslove utvrđene zakonom i statutom visokoškolske ustanove, a naročito:
 - a) predstavlja studentski centar i ima prava i obaveze u skladu sa statutom univerziteta;
 - b) predlaže rektoru unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mjesta u studentskom centru;
 - c) donosi pojedinačne akte u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove;
 - d) odlučuje u prvom stepenu o pojedinačnim pravima, obavezama i odgovornostima zaposlenika iz radnog odnosa ili u vezi sa radnim odnosom u studentskom centru;
 - e) predlaže promjenu i proširivanje djelatnosti i organizacije studentskog centra;
 - f) predlaže mjere za poboljšanje i unapređenje procesa rada u studentskom centru;
 - g) za svoj rad odgovara rektoru visokoškolske ustanove;
 - h) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom visokoškolske ustanove.

Član 73. **(Mandat direktora centra)**

- (1) Direktor se bira na mandat od četiri godine i može biti

- ponovo izabran.
- (2) Ista osoba može se imenovati na dva uzastopna mandata.
 - (3) Direktora bira Upravni odbor, a na osnovu javnog konkursa.
 - (4) Za direktora centra može biti izabrano lice koje pored općih zakonskih uvjeta ima visoku stručnu spremu i najmanje tri godine radnog iskustva na odgovarajućim rukovodećim poslovima.
 - (5) Bliže odredbe o postupku izbora i razrješenja, te razlozima za smjenu direktora centra prije isteka mandata, poslovima, odgovornostima i ostalim pitanjima koja se odnose na funkciju direktora sadržane su u statutu visokoškolske ustanove.

POGLAVLJE II. IZBOR U NAUČNO-NASTAVNA ZVANJA

Odjeljak A. Naučno-nastavna i umjetnička zvanja

Član 74.

(Naučno-nastavna i umjetnička zvanja)

- (1) Univerzitet dodjeljuje naučno-nastavna i umjetnička zvanja, i to:
 - a) redovni profesor;
 - b) vanredni profesor;
 - c) docent;
 - d) lektor;
 - e) viši asistent;
 - f) asistent.
- (2) Visoka škola dodjeljuje nastavna i umjetnička zvanja, i to:
 - a) profesor visoke škole;
 - b) predavač visoke škole;
 - c) asistent.

Član 75.

(Period na koji se bira akademsko osoblje)

- (1) Period na koji se bira akademsko osoblje na univerzitetu je:
 - a) asistent na period od četiri godine bez mogućnosti reizbora;
 - b) viši asistent na period od pet godina s mogućnošću ponovnog izbora isključivo ako postigne stepen trećeg ciklusa;
 - c) lektor na period od pet godina bez mogućnosti reizbora;
 - d) docent na period od pet godina s mogućnošću ponovnog izbora;
 - e) vanredni profesor na period od šest godina s mogućnošću ponovnog izbora;
 - f) redovni profesor trajno.

- (2) Redovni profesor zaključuje ugovor o radu na neodređeno vrijeme.
- (3) Period na koji se bira akademsko osoblje na visokoj školi je:
 - a) asistent na period od četiri godine bez mogućnosti reizbora;
 - b) predavač visoke škole na period od pet godina s mogućnošću ponovnog izbora;
 - c) profesor visoke škole trajno.

Član 76.

(Način izbora akademskog osoblja)

- (1) Izbor akademskog osoblja vrši se javnim konkursom, u skladu sa kriterijima određenim zakonom, statutom visokoškolske ustanove i standardima u datoj struci.
- (2) Postupak napredovanja akademskog osoblja u više zvanje i reizbor u svim slučajevima vrši se javnim konkursom, na način utvrđen statutom.
- (3) Konkurs iz stava (1) ovog člana obavezno se raspisuje za sva nastavnička zvanja, asistenta i višeg asistenta i objavljuje u najmanje jednom dnevnom listu, kao i na WEB-stranici visokoškolske ustanove.
- (4) Izuzetno, visokoškolska ustanova može angažovati izabranog nastavnika, višeg asistenta ili asistenta, bez zasnivanja radnog odnosa sa visokoškolskom ustanovom za održavanje nastave, u skladu sa statutom.
- (5) Sa licima iz stava (4) ovog člana visokoškolska ustanova zaključuje ugovor o realizaciji nastave u skladu sa općim aktom.
- (6) Ako član akademskog osoblja ne zadovolji uvjete za izbor u isto ili više zvanje, visokoškolska ustanova sa njim ne može zaključiti novi ugovor o radu i obavezna je raspisati javni konkurs za izbor.
- (7) U slučaju prvog izbora u akademsko zvanje nastavnik, asistent ili viši asistent je obavezan u roku od jedne godine od dana izbora dostaviti uvjerenje kojim se dokazuje da posjeduje minimum pedagoškog obrazovanja.
- (8) Visokoškolska ustanova minimum pedagoškog obrazovanja iz stava (7) ovog člana utvrđuje svojim statutom.

Odjeljak B. Prava i obaveze

Član 77.

(Prava i obaveze po pitanju akademskih izbora)

- (1) Nastavnik ne može biti biran u više naučno-nastavno, umjetničko-nastavno i nastavno zvanje prije isteka roka iz člana 75. ovog zakona.
- (2) Nastavnik koji je izabran u isto naučno-nastavno, odnosno umjetničko-nastavno zvanje (reizbor), koji ispuni uvjete za izbor u više zvanje, može pokrenuti postupak za izbor u više zvanje i prije isteka roka iz člana 75.

ovog zakona, pri čemu se uzimaju u obzir i ispunjeni uvjeti od posljednjeg izbora.

- (3) Prijedlog za pokretanje postupka za izbor u više zvanje podnosi naučno-nastavno vijeće fakulteta, odnosno akademije, na zahtjev katedre.
- (4) Komisija za pripremanje prijedloga za izbor dužna je dostaviti prijedlog u roku od 30 dana od imenovanja i isti dostaviti naučno-nastavnom vijeću fakulteta, odnosno umjetničko-nastavnom vijeću akademije.
- (5) Na osnovu prijedloga komisije naučno-nastavno vijeće utvrđuje prijedlog za izbor u daljem roku od 15 dana i dostavlja ga senatu univerziteta.
- (6) Senat univerziteta dužan je donijeti odluku o izboru u roku od 30 dana od dana dostavljanja prijedloga.
- (7) Kandidat za izbor u naučno-nastavno i umjetničko-nastavno zvanje koji je nezadovoljan odlukom senata univerziteta može podnijeti zahtjev za preispitivanje odluke o izboru.
- (8) Zahtjev se podnosi senatu univerziteta u roku od 15 dana od dana prijema odluke o izboru.

Član 78.

(Registar domaćih i međunarodnih časopisa)

- (1) Senat visokoškolske ustanove će sačiniti registar domaćih i međunarodnih časopisa i zbornika radova sa naučnih skupova pri izboru u naučno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja.
- (2) Način upisa u registar časopisa i zbornika radova visokoškolske ustanove bliže će se regulirati pravilnikom i procedurama za izbor i napredovanje nastavnika i saradnika koji donosi senat.
- (3) Pri ocjeni validnosti publikacija vodit će se računa o međunarodnom ugledu, referentnosti, načinu recenzija radova i drugim relevantnim pokazateljima.

Član 79.

(Publikacije)

- (1) Pod publikacijom se podrazumijeva objavljena naučna knjiga, naučna monografija, univerzitetski udžbenik ili umjetnička knjiga (roman, zbirka pripovjedaka i sl.).
- (2) Domaće publikacije pisane na službenim jezicima konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine moraju zadovoljavati slijedeće uvjete:
 - a) da je publikacija objavljena u punom obimu;
 - b) da je recenzirana od strane stručnih osoba za oblast na koju se publikacija odnosi, što podrazumijeva najmanje dva recenzenta izabrana u naučno-nastavna zvanja, na istoj ili srodnoj naučnoj oblasti;
 - c) da je postupak katalogizacije izvršen po međunarodnim standardima (ISBN i ISSN).

Odjeljak C. Uvjeti za izbor

Član 80.

(Uvjeti za izbor u naučno-nastavna zvanja)

Uvjeti za izbor akademskog osoblja u naučno-nastavna zvanja na visokoškolskoj ustanovi su:

- a) redovni profesor: proveden najmanje jedan izborni period u zvanju vanrednog profesora, najmanje dvije objavljene knjige, najmanje osam naučnih radova objavljenih u priznatim publikacijama, sve nakon sticanja zvanja vanrednog profesora, te uspješno mentorstvo kandidata za stepen drugog i trećeg ciklusa;
- b) vanredni profesor: proveden najmanje jedan izborni period u zvanju docenta, najmanje pet naučnih radova objavljenih u priznatim publikacijama, objavljena knjiga i originalni stručni uspjeh kao što je projekt, patent ili originalni metod, sve nakon izbora u zvanje docenta, te mentorstvo kandidata za stepen drugog ciklusa;
- c) docent: naučni stepen doktora u datoj oblasti, najmanje tri naučna rada objavljena u priznatim publikacijama, pokazane nastavničke sposobnosti;
- d) lektor: završen stepen drugog ciklusa (magisterij);
- e) viši asistent: završen stepen drugog ciklusa (magisterij);
- f) asistent: odgovarajući univerzitetski stepen sa najmanje 240 ECTS bodova i najnižom prosječnom ocjenom 8,00 ili 3,50.

Član 81.

(Uvjeti za izbor u umjetničko-nastavna zvanja)

Uvjeti za izbor u umjetničko-nastavna zvanja u koja se bira akademsko osoblje na studijskim profilima na univerzitetu, su:

- a) redovni profesor: prethodno proveden najmanje jedan izborni period u zvanju vanrednog profesora, završen stepen najmanje prvog ciklusa, veći broj javno predstavljenih umjetničkih projekata koji su doprinijeli razvoju kulture i umjetnosti i dali doprinos podizanju nivoa nastavnog i umjetničkog kadra;
- b) vanredni profesor: proveden najmanje jedan izborni period u zvanju docenta, završen stepen najmanje prvog ciklusa, veći broj javno predstavljenih umjetničkih projekata, priznanja za uspješno djelovanje u odgovarajućoj oblasti i rezultati u nastavnom radu;
- c) docent: završen stepen najmanje prvog ciklusa, veći broj javno predstavljenih umjetničkih projekata i rezultati u nastavnom radu;
- d) viši asistent: završen stepen najmanje prvog ciklusa i javno predstavljeni umjetnički projekti;
- e) asistent: završen stepen prvog ciklusa s najmanje 240

ECTS bodova i prosječnom ocjenom 8 ili 3,5.

Član 82.

(Uvjeti za izbor u nastavna zvanja na visokoj školi)

- (1) Minimalni uvjeti za izbor u nastavna zvanja na visokoj školi su:
 - a) profesor visoke škole: završen stepen trećeg ciklusa i pokazana nastavna sposobnost;
 - b) predavač visoke škole: završen stepen drugog ciklusa i pokazana nastavna sposobnost;
 - c) asistent: završen stepen prvog ciklusa, s najmanjom prosječnom ocjenom 8 ili 3,5.
- (2) Na visokoj školi nastavu mogu izvoditi i lica koja imaju zvanja redovnog profesora, vanrednog profesora i docenta, birana na univerzitetima.

Član 83.

(Uvjeti za izbor u umjetnička zvanja na visokoj školi)

Minimalni uvjeti za izbor u umjetnička zvanja na visokoj školi su:

- a) profesor visoke škole: nakon sticanja zvanja predavača, završen stepen najmanje prvog ciklusa, istaknuti javno predstavljeni oblici umjetničkog stvaralaštva i pokazana nastavna sposobnost;
- b) predavač visoke škole: u periodu od posljednjeg izbora, završen stepen najmanje prvog ciklusa, javno predstavljeni oblici umjetničkog stvaralaštva i pokazana nastavna sposobnost;
- c) asistent: završen stepen prvog ciklusa, s najmanjom prosječnom ocjenom 8 ili 3,5.

Član 84.

(Izvođenje nastave na umjetničko-nastavnim predmetima)

Na visokoj školi nastavu mogu izvoditi i lica koja imaju izbor na umjetničko-nastavnim predmetima na univerzitetima.

DIO OSMI - RADNI ODNOSI

Član 85.

(Zasnivanje radnog odnosa u javnoj visokoškolskoj ustanovi)

- (1) Radni odnos u javnoj visokoškolskoj ustanovi zasniva se putem javnog konkursa, odnosno javnog oglasa.
- (2) Kriteriji, postupak i druga pitanja zasnivanja radnog odnosa u javnoj visokoškolskoj ustanovi uređuju se općim aktom ustanove.

Član 86.

(Dodatno radno angažovanje)

- (1) Nastavnik, odnosno saradnik može zaključiti ugovor kojim se angažuje na drugoj visokoškolskoj ustanovi ili kod drugog pravnog lica samo ako takav rad ne remeti rad u visokoškolskoj ustanovi kod koje je u radnom odnosu, niti bi dovodio do sukoba interesa, a uz prethodno odobrenje senata visokoškolske ustanove sa kojom ima zasnovan radni odnos.
- (2) Općim aktom visokoškolske ustanove propisuju se uvjeti i postupak za davanje i oduzimanje odobrenja iz stava (1) ovog člana.

Član 87.

(Plaćeno odsustvo)

Akademskom osoblju visokoškolske ustanove, može se odobriti plaćeno odsustvo u trajanju do dva semestra radi naučnog, stručnog ili umjetničkog usavršavanja, u skladu sa statutom visokoškolske ustanove.

Član 88.

(Mirovanje radnog odnosa)

Pored razloga utvrđenih zakonom, nastavniku i saradniku u visokoškolskoj ustanovi se može odobriti neplaćeno odsustvo, u trajanju do jedne godine za koji period mu miruju prava i obaveze iz radnog odnosa, u slučajevima utvrđenim statutom visokoškolske ustanove.

Član 89.

(Mirovanje prava za izbor u naučna zvanja)

Nastavniku i saradniku koji je na neplaćenom odsustvu, porodiljskom odsustvu i odsustvu radi njege djeteta, bolovanju preko tri mjeseca, i u drugim slučajevima utvrđenim zakonom, rokovi za izbor u naučna zvanja miruju i ne uračunavaju se u izborni period, ukoliko je to za njega povoljnije.

Član 90.

(Penzionisanje nastavnika)

Nastavnik koji je ispunio uvjete za penziju u skladu sa zakonom može ostati u radnom odnosu u visokoškolskoj ustanovi do navršanih 70 godina života, ako za to postoji potreba i ako se na konkurs za popunu radnog mjesta na kojem je angažovan, koji se obavezno raspisuje jednom godišnje, ne prijavi kandidat koji ispunjava uvjete za izbor.

Član 91. (Primjena propisa o radu)

U pogledu prava i obaveza iz radnog odnosa akademskog osoblja i zaposlenika u visokoškolskoj ustanovi primjenjuju se odredbe Zakona o radu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 43/99, 32/00 i 29/03), ako ovim zakonom nije drugačije uređeno.

DIO DEVETI - STUDENTI

POGLAVLJE I. UPIS STUDENATA, UPISNA POLITIKA, KRITERIJI

Odjeljak A. Upis studenata

Član 92. (Upis studenata)

- (1) Na odobrene, odnosno akreditirane studijske programe mogu se upisati kandidati pod uvjetima utvrđenim zakonom i općim aktom visokoškolske ustanove.
- (2) Studenti ostvaruju prava i izvršavaju obaveze u toku studija u skladu sa zakonom, statutom i drugim općim aktima visokoškolske ustanove.

Član 93. (Indeks)

- (1) Lice koje se upiše na studijske programe stiče status studenta i visokoškolska ustanova mu izdaje indeks.
- (2) Sadržaj indeksa propisuje ministar.
- (3) Oblik indeksa utvrđuje visokoškolska ustanova.

Član 94. (Ugovor)

- (1) Studenti koji su primljeni i upisani u visokoškolsku ustanovu stupaju u ugovorni odnos sa tom ustanovom, odnosno fakultetom ili umjetničkom akademijom i drugim organizacionim jedinicama univerziteta u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima i statutom.
- (2) Visokoškolska ustanova i student zaključuju ugovor u pismenoj formi.
- (3) Bitni elementi ugovora utvrđuju se statutom.

Član 95. (Upisna politika)

- (1) Upisnom politikom definiraju se uvjeti, procedure i kriteriji za prijem studenata svih studijskih ciklusa na visokoškolsku ustanovu.
- (2) Na temelju upisne politike visokoškolska ustanova će osigurati slijedeće:

- a) propisati pravila i procedure za prijem i upis studenata na osnovu kriterija koji će obezbijediti transparentne i jasno definirane uvjete za upis;
- b) osigurati promotivni materijal sa relevantnim sadržajem, tačnim podacima koji se odnose na vrijeme upisa, koji će biti dostupan zainteresiranim kandidatima;
- c) osigurati transparentnost procedura selekcije kandidata za upis, pažljivo i efikasno provođenje istih, vodeći računa o povjerljivosti podataka o studentima;
- d) osigurati da potencijalni kandidati budu obaviješteni o svim informacijama relevantnim za prijem i upis;
- e) osigurati da odabrani studenti budu obaviješteni o svim značajnijim promjenama od vremena kada je objavljen konkurs za upis, kao i da studenti budu obaviješteni o svim opcijama koje imaju na raspolaganju u datim okolnostima;
- f) upoznati studente koji su uspješno prošli prijemne procedure o pravilima upisa, mogućnostima koje se pružaju studentima kao podrška učenju ili poboljšanju studentskog standarda.

Član 96. (Kriteriji za odabir kandidata)

- (1) Upis na studij obavlja se na osnovu javnog konkursa koji sadrži: uvjete za upis, broj mjesta za upis, postupak, podatke o ispravama koje se podnose, kao i rokovima za podnošenje prijava.
- (2) Visokoškolska ustanova utvrđuje postupak odabira kandidata i kriterije na osnovu kojih se vrši klasifikacija i odabir kandidata za upis.
- (3) Kandidat za upis na studij prvog ciklusa polaže prijemni ispit ili ispit za provjeru sklonosti i sposobnosti, u skladu sa općim aktom visokoškolske ustanove.

Član 97. (Upis stranih državljana i lica bez državljanstva)

Strani državljanin i lice bez državljanstva može se upisati na studijske programe pod istim uvjetima kao i domaći državljanin, u skladu sa ovim zakonom i statutom visokoškolske ustanove.

Odjeljak B. Prava i obaveze studenata

Član 98. (Prava studenata)

- (1) Studenti imaju slijedeća prava:
 - a) prisustvovanje svim predavanjima, seminarima i drugim oblicima nastave organiziranim u okviru njihovih predmeta u skladu sa njihovim statusom i zavisno

- od mogućnosti i drugih oblika organizirane nastave;
- b) na konsultacije i mentorski rad;
 - c) na završetak studija u kraćem roku;
 - d) izjašnjavanje o kvaliteti nastave i nastavnika;
 - e) pritužbi u slučaju povrede studentskih prava utvrđenih zakonom, statutom ili drugim općim aktom visokoškolske ustanove;
 - f) korištenje biblioteke i drugih usluga za studente;
 - g) učestvovanje na izborima za studentska mjesta u studentskim predstavničkim tijelima i drugim tijelima ustanovljenim u skladu sa statutom visokoškolske ustanove;
 - h) na blagovremeno i tačno informiranje o svim pitanjima koja se odnose na studije;
 - i) na samoorganiziranje i izražavanje vlastitog mišljenja;
 - j) na ravnopravnost u pogledu uvjeta studija i tretmana u visokoškolskoj ustanovi, kao i na povlastice koje nosi status studenta;
 - k) na različitost i zaštitu od diskriminacije;
 - l) na priznavanje i prijenos bodova između visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini;
 - m) iznijeti svoja viđenja u pogledu kvaliteta nastave ili drugih usluga visokoškolske ustanove;
 - n) druga prava utvrđena statutom i drugim općim aktima visokoškolske ustanove.
- (2) Visokoškolska ustanova je dužna organizirati studentske i druge službe na način ažurnog, stručnog i kvalitetnog pružanja usluga studentima i dostupnosti istih u toku radnog vremena visokoškolske ustanove.
- (3) Način ostvarivanja prava studenata bliže se uređuje statutom.

Član 99. (Obaveze studenata)

Studenti imaju slijedeće obaveze:

- a) pridržavati se pravila koje je propisala visokoškolska ustanova;
- b) ispunjavati nastavne i druge obaveze;
- c) ukazivati dužno poštovanje prema pravima osoblja i drugih studenata u visokoškolskoj ustanovi;
- d) ukazivati dužnu i punu pažnju svom studiju i učestvovati u akademskim aktivnostima.

Član 100. (Sadržaj statuta u odnosu na studente)

Statut visokoškolske ustanove obavezno sadrži odredbe koje:

- a) osiguravaju slobodu studenata da, u skladu sa zakonom, ispituju i testiraju primljena znanja i da nude nove ideje i kontroverzna i nepopularna mišljenja, a da se time ne izlažu opasnosti od gubitka svog statusa

- ili bilo koje druge privilegije koju, eventualno u visokoškolskoj ustanovi uživaju;
- b) osiguravaju, u skladu sa zakonom, slobodu govora, organiziranja i okupljanja studenata;
- c) štite studente od diskriminacije prema bilo kom osnovu kao što je spol, rasa, seksualna orijentacija, fizički ili drugi nedostatak, bračno stanje, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno, etničko ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom zajednicom, imovina, rođenje, starosna dob ili neki drugi status;
- d) pružaju pravične i nepristrasne mehanizme rješavanja pitanja disciplinske odgovornosti studenata.

Član 101. (Disciplinska odgovornost studenta)

- (1) Student odgovara za povredu obaveze koja je u vrijeme izvršenja bila utvrđena općim aktom visokoškolske ustanove.
- (2) Za težu povredu obaveze studentu se može izreći i mjera isključenja sa studija na visokoškolskoj ustanovi.
- (3) Disciplinski postupak ne može se pokrenuti po isteku šest mjeseci od dana saznanja za povredu obaveze i počinioa, a najkasnije dvanaest mjeseci od dana kada je povreda učinjena.
- (4) Općim aktom visokoškolske ustanove utvrđuju se teže i lakše povrede obaveze, disciplinski organi i postupak za utvrđivanje odgovornosti studenta.

Član 102. (Pravo na sudsku zaštitu)

Studenti imaju pravo pred nadležnim sudom osporiti sve konačne odluke visokoškolske ustanove, koje se na njih odnose.

Član 103. (Osiguranje adekvatnih uvjeta osobama sa posebnim potrebama)

Visokoškolska ustanova će osigurati adekvatne uvjete za pristup studiju, studiranje i rad osoba sa posebnim potrebama.

Odjeljak C. Prestanak statusa studenata

Član 104. (Prestanak statusa studenta)

- (1) Status studenta prestaje završetkom studijskog programa i dobivanjem stepena za koji se školuje, ispisom iz visokoškolske ustanove prije završetka studija, odnosno kada student ne upiše narednu godinu studija, ne obnovi

upis u istu godinu u propisanom roku, a ne miruju mu prava i obaveze studenta.

(2) Status redovnog studenta prestaje:

- a) ako visokoškolska ustanova redovnom studentu izrečne disciplinsku mjeru prestanka statusa redovnog studenta u postupku utvrđenom općim aktom visokoškolske ustanove;
- b) kada redovni student dva puta obnovi istu studijsku godinu i ne stekne uvjete za upis u višu godinu studija.

Član 105.

(Primjena Zakona o upravnom postupku)

Visokoškolska ustanova postupa po Zakonu o upravnom postupku kada rješava o pojedinačnim pravima i obavezama studenta o:

- a) upisu kandidata u prvu godinu studija;
- b) upisu studenta u narednu godinu studija;
- c) pravu studenta na izdavanje diplome;
- d) mjeri isključenja;
- e) obavezi plaćanja troškova studija,
- f) drugim slučajevima utvrđenim zakonom.

POGLAVLJE II. STUDENTSKI PREDSTAVNIČKI ORGAN

Član 106.

(Studentski predstavnički organ)

- (1) Studenti svoje interese ostvaruju organizirani kroz studentski predstavnički organ.
- (2) Studentski predstavnički organ univerziteta čine izabrani predstavnici studenata fakulteta, visokih škola i akademija univerziteta iz sva tri studijska ciklusa.
- (3) Studentski predstavnički organ visoke škole čine predstavnici studenata iz svih odsjeka i svih studijskih godina.
- (4) Statut ili drugi akt visokoškolske ustanove obavezno sadrži odredbe o načinu, izboru i broju članova studentskog predstavničkog tijela.
- (5) Studentski predstavnički organ radi po principu reprezentativnosti, na način da se osigura adekvatno proporcionalno zastupanje studenata u skladu sa stavovima (2) i (3) ovog člana.

Član 107.

(Izbor i razrješenje studentskih predstavnika)

- (1) Studentske predstavnike u organe visokoškolske ustanove bira i razrješava predstavnički organ.
- (2) Studentski predstavnički organ zastupa interese studenata i daje doprinos društvima, kulturnim, akadem-

skim ili fizičko-rekreativnim potrebama studenata na osnovu demokratskih principa i u skladu sa zakonom.

- (3) Studentski predstavnički organi mogu osnovati ili pristupiti asocijaciji studentskih predstavničkih organa u Bosni i Hercegovini, putem kojih se ostvaruje članstvo u međunarodnim organizacijama i asocijacijama studenata.

Član 108.

(Saradnja visokoškolskih ustanova)

Saradnja visokoškolske ustanove sa drugim studentskim udruženjima, organizacijama i asocijacijama koje okupljaju studente odvija se preko univerzitetskog studentskog predstavničkog organa ili studentskog predstavničkog organa visoke škole.

Član 109.

(Uređivanje rada studentskog predstavničkog organa)

- (1) Studentski predstavnički organ donosi poslovnik o radu, kojim se uređuje način rada studentskog predstavničkog organa.
- (2) Studenti obavezno učestvuju u donošenju akata kojima se uređuje rad studentskog predstavničkog organa i druga pitanja koja se tiču prava, obaveza i odgovornosti studenata.

Član 110.

(Stalno stručno usavršavanje)

- (1) Stalne i povremene oblike stručnog usavršavanja organizira visokoškolska ustanova putem organizacionih jedinica.
- (2) Program stručnog usavršavanja donosi senat na svoju inicijativu ili na prijedlog naučno-nastavnog vijeća fakulteta, odnosno nastavno-umjetničkog vijeća akademije.
- (3) O učešću u pojedinim oblicima stručnog usavršavanja kandidatu se izdaju odgovarajuća uvjerenja.

DIO DESETI - VISOKOBBRAZOVNA DJELATNOST

POGLAVLJE I. NAČIN STUDIRANJA, CIKLUSI STUDIRANJA, STUDIJSKI PROGRAMI

Odjeljak A. Način studiranja

Član 111.

(Način studiranja)

- (1) Visoko obrazovanje može se sticati redovno, vanredno,

učenjem na daljinu ili kombiniranjem ova tri načina studiranja, na način utvrđen statutom.

- (2) Visokoškolska ustanova odnosno njene organizacione jedinice u okviru svoje djelatnosti mogu obavljati naučnoistraživačku, umjetničku, ekspertsko-konsultantsku i izdavačku djelatnost, a mogu da obavljaju i druge poslove iz naučnog, stručnog, istraživačkog i umjetničkog rada, pod uvjetom da se tim poslovima ne ugrožava kvalitet nastave.
- (3) Visokoškolska ustanova odnosno fakultet, umjetnička akademija i visoka škola kao organizaciona jedinica u okviru svoje djelatnosti može realizirati programe cjeloživotnog učenja van okvira studijskih programa za koje je dobila dozvolu za rad, na način utvrđen općim aktom visokoškolske ustanove.
- (4) Lice koje je upisano na program iz stava (3) ovog člana nema status studenta i nakon uspješno savladanog programa izdaje mu se uvjerenje.

Član 112.

(Organizacija predavanja nastave za studente)

- (1) Visokoškolska ustanova je dužna organizirati predavanja i druge oblike nastave za sve studente, osim pri organiziranju studijskog programa na daljinu, u skladu sa općim aktom visokoškolske ustanove.
- (2) Bliže uvjete i način organiziranja studijskog programa na daljinu propisuje ministar.

Član 113.

(Informiranje studenata o održavanju nastave)

- (1) Visokoškolska ustanova je dužna na odgovarajući način informirati studente o načinu, vremenu i mjestu održavanja nastave, ciljevima, metodama i sadržajima nastave; o sadržajima, metodama, kriterijima i mjerilima ispitivanja; o načinu obezbjeđenja javnosti na ispitu i načinu uvida u rezultate, kao i o drugim pitanjima od značaja za studente.
- (2) Način informiranja studenata o pitanjima iz stava (1) ovog člana bliže se uređuje općim aktom visokoškolske ustanove.

Član 114.

(Angažman studenata)

- (1) Zbir od 60 bodova odgovara prosječnom ukupnom angažmanu studenta u obimu 40-satne radne sedmice tokom jedne školske godine.
- (2) Ukupno angažiranje studenta sastoji se od nastave (predavanja, vježbe, praksa, seminari i dr.), samostalnog rada, kolokvija, ispita, izrade završnih radova, dobro-

voljnog rada u lokalnoj zajednici i ostalih vidova angažiranja.

Odjeljak B. Ciklusi studiranja

Član 115. (Ciklusi studiranja)

- (1) Visoko obrazovanje organizira se u tri ciklusa:
 - a) prvi ciklus ili dodiplomski studij vodi do akademskog zvanja završenog dodiplomskog studija (the degree of Bachelor) ili ekvivalenta, stečenog nakon najmanje tri i najviše četiri godine redovnog studija nakon sticanja svjedočanstva o završenoj srednjoj školi, koji se vrednuje sa najmanje 180 odnosno 240 ECTS bodova;
 - b) drugi ciklus ili postdiplomski studij vodi do akademskog zvanja magistra ili ekvivalenta, stečenog nakon završenog dodiplomskog studija i traje jednu ili dvije godine, a vrednuje se sa 60, odnosno 120 ECTS bodova, i to tako da u zbiru sa prvim ciklusom nosi 300 ECTS bodova;
 - c) treći ciklus vodi do akademskog zvanja doktora ili ekvivalenta, traje tri godine, i vrednuje se sa 180 ECTS bodova.
- (2) Jedan semestar studija vrednuje se sa 30 ECTS bodova.
- (3) Iz odredbi stava (1) ovog člana izuzima se studij medicinske grupe nauka u prvom ciklusu koji se vrednuje za farmaciju sa 300 ECTS bodova, a za medicinu sa 360 ECTS bodova.

Član 116.

(Akademske titule i stručna zvanja)

- (1) Završetkom određenog ciklusa studija stiče se pravo na akademsku titulu, odnosno stručno zvanje u određenoj oblasti, u skladu sa Okvirnim zakonom i Pravilnikom o korištenju akademskih titula, te sticanju naučnih i stručnih zvanja.
- (2) Izuzev zvanja koja se dodjeljuju u smislu stava (1) ovog člana, u vidu počasnog doktorata nauka (honoris causa), ne mogu se dodjeljivati zvanja koja nisu predviđena zakonom i Pravilnikom o korištenju akademskih titula, te sticanju naučnih i stručnih zvanja.
- (3) Profesor emeritus može učestvovati u izvođenju nastave na drugom i trećem ciklusu studija, biti član komisije u postupcima izbora nastavnika, te u postupcima sticanja naučnog stepena magistra odnosno doktora nauka, te biti mentorom kandidatima za sticanje naučnog stepena magistra ili doktora nauka.
- (4) Kriteriji i postupak izbora profesora emeritusa bliže se utvrđuje statutom visokoškolske ustanove.

Odjeljak C. Studijski program**Član 117.
(Studijski program)**

- (1) Studij se ustrojava prema studijskom programu.
- (2) Studijski program je skup obaveznih i izbornih studijskih područja, odnosno predmeta, sa okvirnim sadržajem, čijim se savladavanjem obezbjeđuju naophodna znanja i vještine za sticanje diplome odgovarajućeg nivoa i vrste studija.

**Član 118.
(Donošenje studijskog programa)**

- (1) Studijski program donosi senat u skladu sa statutom ili drugim općim aktom, a sadrži:
 - a) stručni i akademski naziv i stepen koji se stiče završetkom studija;
 - b) uvjete za upis na studijski program;
 - c) listu obaveznih i izbornih predmeta i broj sati potrebnih za njihovu realizaciju;
 - d) bodovnu vrijednost svakog predmeta i završnog rada iskazanu u ECTS bodovima;
 - e) uvjete za prelazak sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih oblasti studija;
 - f) način izbora predmeta iz drugih studijskih programa;
 - g) uvjete upisa u slijedeći semestar ili trimestar, odnosno slijedeću godinu studija, te način završetka studija;
 - h) način izvođenja studija i način provjere znanja za svaki predmet;
 - i) druga pitanja od značaja za izvođenje studijskog programa.
- (2) Usklađivanje studijskog programa sa organizacijom rada i dostignućima nauke i umjetnosti ne smatra se novim studijskim programom.

**Član 119.
(Uvođenje studijskog programa od javnog interesa)**

Radi ostvarenja javnog interesa, a u cilju obezbjeđenja neophodnog stručnog kadra, Ministarstvo može zahtijevati od javne visokoškolske ustanove da uvede novi studijski ili inovira postojeći studijski program, kojim se omogućava sticanje odgovarajućih kvalifikacija.

**Član 120.
(Zajednički studijski program)**

- (1) Visokoškolske ustanove mogu usvojiti zajednički studijski program koji izvode dvije ili više visokoškolskih ustanova koje imaju akreditaciju za odgovarajući studijski odsjek.

- (2) Studijskim programom iz stava (1) ovog člana stiče se zajednička diploma.

**Član 121.
(Provjera znanja)**

- (1) Uspješnost studenata u savladavanju pojedinog nastavnog predmeta kontinuirano se prati tokom nastave, na način predviđen nastavnim planom i programom, odnosno studijskim programom i izražava se u bodovima.
- (2) Oblici provjere znanja mogu biti pismeni, usmeni i praktični. Provjera znanja je u pravilu pismena i vrši se testom ili pismenim radom.
- (3) Općim aktom visokoškolske ustanove uređuje se način polaganja ispita i ocjenjivanja studenata, kao i način i postupak prigovaranja na dobijenu ocjenu.

**Član 122.
(Mjesto provjere znanja)**

- (1) Ispit se polaže u sjedištu visokoškolske ustanove, odnosno u objektima navedenim u dozvoli za rad.
- (2) Izuzetno, visokoškolska ustanova može organizirati polaganje ispita van sjedišta samo ako se radi o ispitu iz predmeta čiji karakter to zahtijeva.
- (3) Ispit i svi oblici provjere znanja su javni.
- (4) Visokoškolska ustanova je obavezna organizirati termine polaganja ispita tako da se studentu omogući da ne mora polagati više od jednog ispita u istom danu.

POGLAVLJE II. PRAVILA STUDIRANJA**Odjeljak A. Utvrđivanje pravila studiranja****Član 123.
(Utvrđivanje pravila studiranja)**

Statutom visokoškolske ustanove ili drugim općim aktom bliže se uređuju naročito:

- a) vrijeme održavanja nastave za studente;
- b) način polaganja ispita, ocjenjivanja i izvršavanja drugih obaveza, kao i način i postupak odobravanja teme, formiranje komisije i odbrana završnog rada;
- c) način i vrijeme obavještanja studenata o ostvarivanju prava i izvršavanju obaveza iz nastave, o datumu i mjestu održavanja ispita i o rezultatima ispita i drugih izvršenih obaveza;
- d) pravo prigovora na ocjenu;
- e) bliži uvjeti za upis u narednu godinu studija;
- f) uvjeti sticanja diplome;
- g) prava i obaveze studenata koji su obnovili upis;
- h) uvjeti i način ponovnog sticanja statusa studenta;
- i) način prepoznavanja položenih ispita na visokoškolski način.

- skoj ustanovi;
- j) uvjeti za nastavak studija prilikom prelaska sa druge visokoškolske ustanove;
 - k) uvjeti pod kojima zainteresirana lica mogu pohađati nastavu i polagati ispite iz određenih nastavnih predmeta;
 - l) uvjeti za prijevremeno završavanje studija;
 - m) uvjeti i način uključivanja studenata u naučnoistraživački rad;
 - n) pohvale i nagrade;
 - o) lakše i teže povrede obaveza studenata;
 - p) zaštita prava studenata, nadležni organi i postupak odlučivanja o pravima, obavezama i odgovornostima studenata, kao i o zaštiti prava kandidata koji nisu primljeni po konkursu za upis u prvu godinu studija;
 - r) obaveze nastavnika i saradnika u izvođenju nastave;
 - s) druga pitanja od značaja za studij.

Član 124. (Polaganje i prijenos ispita)

- (1) Polaganjem ispita student stiče određeni broj bodova u skladu sa studijskim programom.
- (2) Studijskim programom može se uvjetovati opredjeljenje studenata za određeni predmet prethodno položenim ispitima iz jednog ili više predmeta utvrđenih studijskim programom.
- (3) Student može prenijeti u narednu godinu studija, unutar trajanja jednog ciklusa, najviše dvanaest ECTS bodova ili najviše dva predmeta.
- (4) Prilikom svakog ponovnog polaganja završnog ili popravnog ispita iz predmeta u godini koju obnavlja student je obavezan platiti naknadu za obavljanje ispita u visini koju utvrdi senat visokoškolske ustanove.

Član 125. (Mirovanje prava i obaveza studenata)

- (1) Prava i obaveze studenta miruju dok je na porodiljskom odsustvu ili tokom trajanja bolesti zbog koje nije mogao pohađati nastavu i polagati ispite, a što utvrđuje dekan na osnovu prethodno pribavljenog mišljenja nadležne zdravstvene ustanove.
- (2) Visokoškolska ustanova može studentu, na njegov zahtjev, odobriti da mu iz opravdanih razloga određeno vrijeme a najduže godinu dana, miruju prava i obaveze.
- (3) Zahtjev za mirovanje iz stava (2) ovog člana se podnosi u vrijeme upisa prvog semestra ili trimestra tekuće akademske godine.

Član 126. (Prestanak statusa studenta)

Studentu, kome ne miruju prava i obaveze i koji ne upiše narednu godinu studija, odnosno ne obnovi upis u istu godinu studija, prestaje status studenta.

Odjeljak B. Ocjenjivanje

Član 127. (Ocjenjivanje)

- (1) Uspješnost studenta prati se kontinuirano tokom nastave i izražava se u bodovima.
- (2) Ispunjavanjem predisipitnih obaveza i polaganjem ispita student može ostvariti najviše 100 bodova.
- (3) U strukturi ukupnog broja bodova najmanje 50% bodova mora biti predviđeno za aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, odnosno trimestra.
- (4) Uspjeh studenta na ispitu ocjenjuje se brojnomo, opismom ili slovnom ocjenom kako slijedi:
 - a) ocjena 5 (pet), opisno „ne zadovoljava“, odgovara slovnoj ocjeni „F, FX“;
 - b) ocjena 6 (šest), opisno „dovoljan“, odgovara slovnoj ocjeni „E“;
 - c) ocjena 7 (sedam), opisno „dobar“, odgovara slovnoj ocjeni „D“;
 - d) ocjena 8 (osam), opisno „vrlodobar“, odgovara slovnoj ocjeni „C“;
 - e) ocjena 9 (devet), opisno „odličan“, odgovara slovnoj ocijeni „B“;
 - f) ocjena 10 (deset), opisno „izvanredan“, odgovara slovnoj ocijeni „A“.
- (5) Prolazne su ocjene od 6 (šest, dovoljan, „E“) do 10 (deset, izvanredan, „A“).
- (6) U indeks se upisuju samo prolazne ocjene.

Član 128. (Završni rad i disertacija)

- (1) Studijskim programom prvog ciklusa može biti predviđen završni rad.
- (2) Studijski program drugog ciklusa obavezno sadrži završni rad.
- (3) Doktorska disertacija je završni dio studijskog programa trećeg ciklusa, osim doktorata umjetnosti, koji je umjetnički projekt.
- (4) Broj bodova kojima se iskazuje završni rad, odnosno završni dio studijskog programa ulazi u ukupan broj bodova potrebnih za završetak studija.
- (5) Završni ispit u strukturi ocjenjivanja može se vrednovati sa najviše 50% bodova.
- (6) Način i postupak pripreme i odbrane završnog rada, odnosno disertacije uređuje se općim aktom visokoškolske ustanove.

ske ustanove.

Odjeljak C. Nastavni plan i program

Član 129. (Nastavni plan i program)

- (1) Nastava se izvodi po nastavnom planu i nastavnom programu.
- (2) Nastavnim planom utvrđuju se nastavni predmeti, ukupan broj časova predavanja, vježbi i drugih oblika nastavnog rada (u daljem tekstu: nastava).
- (3) Nastavnim programom utvrđuje se sadržaj nastavnog predmeta, način izvođenja nastave i polaganja ispita i drugih vidova provjere znanja, obavezni udžbenici, priručnici i druga obavezna literatura na osnovu kojih se polaže ispit iz tog nastavnog predmeta.

Član 130. (Donošenje nastavnih planova i programa)

- (1) Nastavne planove i nastavne programe svih ciklusa donosi senat univerziteta, na prijedlog naučno-nastavnih, odnosno nastavno-umjetničkih vijeća organizacionih jedinica, odnosno senat visoke škole.
- (2) Visokoškolska ustanova će osigurati efikasnu dostupnost i transparentnost nastavnih planova i programa.

Član 131. (Primjena nastavnih planova i programa)

Primjenu nastavnih planova i nastavnih programa prati senat visokoškolske ustanove koji je dužan svake četiri godine od početka njihove primjene pokrenuti postupak za njihovo cjelovito preispitivanje.

Član 132. (Završetak započetak studija)

Studenti imaju pravo da završe započeti studij po nastavnom planu i programu koji je važio prije izvršene izmjene, u roku utvrđenom statutom visokoškolske ustanove.

Član 133. (Nastavni predmeti)

- (1) Nastavni predmeti su obavezni, stručni, izborni, zajednički i opći.
- (2) Nastavni predmeti mogu se nastavnim planom definirati kao obavezni za pojedine studijske programe i izborni.
- (3) Univerzitet može utvrditi da neki od stručnih predmeta budu zajednički predmeti kojima se daje zajednička stručna osnova studentima koji studiraju komplementarne naučne, odnosno umjetničke oblasti.

- (4) Nastava i ispiti iz određenih predmeta mogu se obavljati i na drugoj visokoškolskoj ustanovi koja je matična za taj predmet, što se uređuje ugovorom između visokoškolskih ustanova.

Član 134. (Ustroj nastave)

- (1) Nastava i ispiti obavljaju se u toku akademske godine.
- (2) Datum početka nastave, vremenski plan realizacije nastavnih planova i ispitivanja studenata utvrđuje senat.
- (3) Nastava se ustrojava po semestrima ili trimestrima, što se utvrđuje statutom.

Član 135. (Sedmično opterećenje studenata)

Sedmični broj časova nastave za studente određuje se na osnovu kontakt sati definiranih ECTS bodovima. Maksimalno sedmično opterećenje studenata iznosi 40 sati, uzimajući u obzir ukupno radno opterećenje.

Član 136. (Dobrovoljni rad)

- (1) Dobrovoljni rad je rad studenata bez naknade, koji organizira visokoškolska ustanova na projektima od značaja za lokalnu zajednicu i koji se vrednuju u sistemu visokog obrazovanja.
- (2) Uvjeti, način organiziranja i vrednovanja dobrovoljnog rada uređuju se općim aktom visokoškolske ustanove.

Član 137. (Počasni doktorat)

- (1) Univerzitet može dodijeliti počasni doktorat (honoris causa) istaknutim naučnim i javnim osobama iz zemlje i inostranstva za izuzetne doprinose u pojedinim područjima naučnog, naučno-nastavnog, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, kao i za izuzetne doprinose u duhovnom i materijalnom razvoju i djelovanju na promociji mira, tolerancije, humanosti.
- (2) Postupak dodjele i oduzimanja počasnog doktorata utvrđuje se općim aktom univerziteta.

DIO JEDANAESTI - FINANSIJSKA SREDSTVA POTREBNA ZA PRIMJENU ZAKONA

Član 138. (Finansiranje visokoškolskih ustanova)

- (1) Visokoškolska ustanova stiče sredstva za obavljanje svoje djelatnosti:
 - a) iz sredstava osnivača;

- b) iz sredstava fondova;
 - c) od donacija, zavještanja i poklona;
 - d) od školarine;
 - e) prodajom intelektualnih, kulturnih, materijalnih i komercijalnih dobara i usluga;
 - f) iz prihoda na osnovu autorskih prava i patenata;
 - g) iz drugih izvora u skladu sa zakonom.
- (2) Način finansiranja visokoškolske ustanove uređuje se aktom osnivača.

Član 139. **(Finansiranje studijskih programa javne visokoškolske ustanove)**

- (1) Uredbom, odnosno odlukom Vlade Kantona utvrđuje se način finansiranja svih studijskih ciklusa u javnoj visokoškolskoj ustanovi za studente koji se finansiraju iz budžeta Kantona.
- (2) Minimalnu cijenu studija za studente koji se finansiraju iz budžeta Kantona, utvrđuje Vlada Kantona, na osnovu preporuke koju donosi Agencija.
- (3) Senat utvrđuje upisne kvote i donosi odluke o visini školarine koju plaćaju studenti u javnoj visokoškolskoj ustanovi, uz prethodnu saglasnost Vlade Kantona.

Član 140. **(Sredstva za sprovođenje studijskih programa)**

- (1) Sredstvima visokoškolske ustanove iz člana 138. osigurava se sprovođenje odobrenih, odnosno akreditiranih studijskih programa u okviru djelatnosti javne visokoškolske ustanove kao i za obavljanje naučnoistraživačkog, odnosno umjetničkog rada koji je u funkciji podizanja kvaliteta nastave.
- (2) Sredstvima iz stava (1) ovog člana obezbjeđuju se:
 - a) plaće, naknade plaća i naknade zaposlenicima u javnoj visokoškolskoj ustanovi u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom;
 - b) naknade drugim licima koja učestvuju u naučno-nastavnom procesu u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
 - c) oprema za rad i stvaranje uvjeta za studiranje;
 - d) materijalni troškovi i investiciono održavanje;
 - e) rad drugih pravnih lica čiji je osnivač univerzitet, a čijom se djelatnošću osigurava cjelovitost i potreban standard sistema visokog obrazovanja;
 - f) razvoj i ulaganja u ustanovi i podsticanje razvoja nastavno-naučnog i nastavno-umjetničkog rada;
 - g) rad sa darovitim studentima i međunarodna saradnja;
 - h) druge namjene u skladu sa zakonom.
- (3) Visina sredstava za namjene iz stava (2) ovog člana utvrđuje se na osnovu godišnjeg programa rada i standarda visokog obrazovanja i drugih propisa kojim se

uređuje ova oblast.

- (4) Akt kojim se utvrđuje način obračuna plaća i drugih primanja u javnoj visokoškolskoj ustanovi donosi Vlada Kantona.

Član 141. **(Vlastiti prihodi)**

Vlastiti prihodi javne visokoškolske ustanove, koji su kao takvi definisani posebnim propisima Kantona, raspodjeljuju se na način i u rokovima utvrđenim posebnim propisima Kantona, statutom i usvojenim finansijskim planom javne visokoškolske ustanove.

DIO DVANAESTI - NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA

Član 142. **(Nadzor)**

- (1) Nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje vrši Ministarstvo.
- (2) Nadzor nad zakonitošću rada visokoškolskih ustanova vrši Ministarstvo.
- (3) Obaveza Ministarstva je da, ukoliko utvrdi da su odluke koje donose organi visokoškolske ustanove protivne zakonu, iste poništi, odnosno obustavi od daljeg izvršenja.
- (4) Nadzor iz stava (1) i (2) ovog člana vrši se na način koji ne narušava autonomiju visokoškolske ustanove i ne ometa njen redovni rad.

Član 143. **(Inspeksijski nadzor)**

Inspeksijski nadzor nad radom visokoškolskih ustanova vrši nadležna kantonalna inspekcija za obrazovanje i nauku.

Član 144. **(Kazne za prekršaj)**

- (1) Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj visokoškolska ustanova ako:
 - a) se na visokoškolskoj ustanovi vrši političko ili stranačko organiziranje ili djelovanje, što je u suprotnosti sa odredbama člana 12. ovog zakona;
 - b) visokoškolska ustanova sa sjedištem izvan Kantona ili u drugoj državi organizira studij na području Kantona bez prethodne saglasnosti osnivača (član 23., stav 1.);
 - c) rektor ili direktor ne obustavi od izvršenja opći akt koji nije u saglasnosti sa ustavom ili je u suprotnosti

sa zakonom, kao i pojedinačni akt kojim se nanosi šteta visokoškolskoj ustanovi ili društvenoj zajednici, i o tome ne obavijesti Ministarstvo, što je u suprotnosti sa odredbama člana 59. ovog zakona.

- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u visokoškolskoj ustanovi novčanom kaznom od 500 do 1.500 KM.

Član 145.

- (1) Novčanom kaznom od 1.500 do 8.000 KM kaznit će se za prekršaj visokoškolska ustanova ako:
- otpočne sa radom prije upisa u sudski registar suprotno članu 22. ovog zakona;
 - otpočne sa radom bez dobijanja licence i akreditacije, suprotno odredbama člana 28., 29., 30., 31 i 32. ovog zakona;
 - ne izvodi nastavu po nastavnom planu i nastavnom programu koji je donio nadležni organ, shodno članu 53. stav 2. tačka d. ovog zakona;
 - ne pokrene i provede postupak za izbor nastavnika i saradnika u isto ili više zvanje u skladu sa odredbama člana 76. i 77. ovog zakona;
 - izvrši izbor nastavnika i saradnika suprotno odredbama člana 80., 81., 82., 83. i 84. ovog zakona;
 - ne provede postupak upisa studenata u skladu sa odredbama članova 92., 93. i 94., kao i članova 96. i 97. ovog zakona.
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u visokoškolskoj ustanovi novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM.

Član 146.

- (1) Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj visokoškolska ustanova ako:
- rektor ili direktor bude imenovan ili razriješen suprotno odredbama člana 55. i 58. ovog zakona;
 - dekan bude imenovan suprotno odredbi člana 68. ovog zakona.
- (2) Za prekršaje iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice visokoškolske ustanove novčanom kaznom od 500 KM.

DIO TRINAESTI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 147.

(Nadležnost ministra za donošenje provedbenih propisa)

Ministar će u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti bliže propise o:

- sastavu i radu komisije matičara iz člana 18. ovog

zakona;

- načinu vođenja matičnih knjiga i evidencija o izdatim diplomama i dodacima diplomi iz člana 38. ovog zakona;
- sadržaju javnih isprava iz člana 39. ovog zakona;
- sadržaju i načinu vođenja registra iz člana 43. ovog zakona;
- sadržaju indeksa iz člana 93. ovog zakona;
- druge podzakonske akte potrebne za implementaciju ovog zakona.

Član 148.

(Nadležnost Vlade za donošenje provedbenih propisa)

Vlada će u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona utvrditi standarde i normative visokog obrazovanja i donijeti uredbu o načinu finansiranja studijskih ciklusa iz sredstava budžeta Kantona iz člana 139. ovog zakona.

Član 149.

(Pravo na završetak studija)

- Postupci za izbor nastavnika i saradnika, započeti prije stupanja na snagu ovog zakona, okončat će se pod uvjetima, postupku i u rokovima utvrđenim ranijim propisima.
- Student upisan na visoku školu ili studijski odsjek u dvogodišnjem trajanju prije stupanja na snagu ovog zakona ima pravo završiti započeti studij prema nastavnom planu i programu koji je važio u vrijeme njegovog upisa u roku utvrđenom statutom univerziteta.
- Student upisan na dodiplomski ili postdiplomski studij na dan stupanja na snagu ovog zakona ima pravo dovršiti započeti studij prema nastavnom planu i programu koji je važio prilikom upisa u prvu godinu studija i steći odgovarajući stručni, odnosno naučni naziv prema propisima koji su važili do stupanja na snagu Okvirnog zakona.
- Lica koja su stekla akademsko zvanje magistra nauka ili ekvivalenta po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona imaju pravo započeti postupak za sticanje naučnog stepena doktora nauka prema propisima koji su važili do dana stupanja na snagu Okvirnog zakona, zaključno sa 30.09.2011. godine, s tim da se naučni stepen doktora nauka na ovaj način može steći najkasnije do 30.09. 2015. godine.
- Lica koja su započela jednogodišnji ili dvogodišnji studij za sticanje akademskog zvanja magistra nauka ili ekvivalenta po propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona imaju pravo, nakon sticanja zvanja magistra nauka ili ekvivalenta, započeti postupak za sticanje naučnog stepena doktora nauka prema propi-

sima koji su važili do dana stupanja na snagu Okvirnog zakona, zaključno sa 30.09.2011. godine, s tim da se naučni stepen doktora nauka na ovaj način može steći najkasnije do 30.09. 2015. godine.

- (6) Visokoškolske ustanove mogu organizirati postdiplomske studije prema odredbama ranijih propisa najkasnije do kraja akademske 2008/2009. godine, s tim da su kandidati koji su započeli ovaj studij obavezni steći naučni stepen magistar, najkasnije do 31.12.2013. godine.
- (7) Visokoškolske ustanove su obavezne organizirati doktorske studije najkasnije do početka akademske 2011/2012.

Član 150.

(Stečena naučna i stručna zvanja)

- (1) Lica koja su stekla određena stručna i naučna zvanja zadržavaju pravo njihovog korištenja u skladu sa propisima prema kojima su ih stekli.
- (2) Lica iz stava (1) ovog člana mogu tražiti od visokoškolske ustanove na kojoj su stekli zvanja da im u postupku i pod uvjetima predviđenim statutom visokoškolske ustanove izda dokument (potvrdu ili diplomu) o ekvivalenciji ranije stečenog akademskog naziva sa novim akademskim nazivom.
- (3) Doktorat nauka stečen prema propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu ovog zakona istovrsni su s doktoratima nauka stečenim prema ovom zakonu, te lica koja su ih stekla imaju ista prava kao i lica koja su doktorat nauka stekla prema ovom zakonu.

Član 151.

(Terminologija)

Terminološko korištenje muškog ili ženskog spola, u ovom zakonu, podrazumijeva uključivanje oba spola.

Član 152.

(Rok za donošenje propisa i općih akata)

- (1) Propisi za sprovođenje ovog zakona donijet će se u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Do donošenja propisa utvrđenih ovim zakonom primjenjivat će se propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 153.

(Usklađivanje rada visokoškolskih ustanova)

- (1) Postojeće visokoškolske ustanove obavezne su uskladiti svoju organizaciju, rad, opće akte i ugovore o radu sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

- (2) Javna visokoškolska ustanova organizirat će internu reviziju najkasnije do 30.10.2009. godine.

Član 154.

(Mandati lica izabranih na funkcije)

- (1) Mandat članova upravnih i rukovodnih organa visokoškolskih ustanova (rektori i prorektori, dekani i prodekani fakulteta, direktori instituta i centara), zatečenih na dužnosti na dan stupanja na snagu ovog zakona, traje u okviru mandata na koji su izabrani.
- (2) Tekući mandati organa rukovođenja iz stava (1) ovog člana, računaju se kao prvi mandat, i iste osobe mogu biti ponovo birane na iste funkcije ukoliko ispunjavaju uvjete predviđene odredbama ovog zakona.

Član 155.

(Teološki fakulteti, visoke teološke škole i akademije)

Odredbe ovog zakona ne odnose se na teološke fakultete, visoke teološke škole i akademije. Ove institucije mogu biti u sastavu univerziteta što se regulira posebnim ugovorom.

Član 156.

(Priznavanje inostranih kvalifikacija i perioda studija)

Do donošenja jedinstvenog Okvirnog zakona o priznavanju inostranih kvalifikacija primjenjivat će se odredbe Zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji inostranih školskih svjedočanstava-prečišćeni tekst („Službeni list SR BiH“ broj: 7/88).

Član 157.

(Prestanak važenja ranijih propisa)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o visokom obrazovanju („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 5/05).

Član 158.

(Stupanje na snagu)

Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“.

Broj: 01-02-8663/09

PREDSJEDAVAJUĆI

Datum, 01.04.2009. godine

Zenica

Sejad Zaimović, s.r.

.....